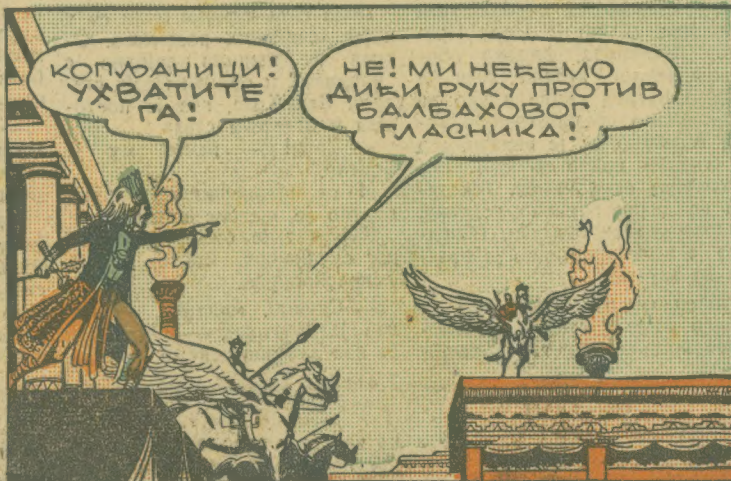

И овом другу:

- МИЛАН Ђ. МИЛИЋЕВИЋ
- ЗЕМЉА КОБРИ
- БРЖИ ОД АУТОМОБИЛА
- И ДРУГЕ ЗАНИМЉИВО-
СТИ
- СТРИПОВИ:

Хајдук Станко, Паја, Флаш
Гордон, Мики, Бим и Бум,
Стари Жућа, Томахаек, Вуч-
ко и прича у сликама Од
Икара до ракете

Нико није сѣрагао

Из зоолошког врта у Њу Џерсију побегао је недавно један аллигатор. Шест чувара дали су се у потеру за бегунцем и тек после пуних десет часова успели су да га ухвате специјалном мрежом. Занимљиво је да нико није страдао од ове иначе опаке животиње иако је тако дуго била на слободи.

ДОБИЛИ СУ ОДГОВОР

Два гимназиста из Келна, у Немачкој, пустили су средњом маја балон за који су привезали картон са својом адресом и молбом да им се јави онај ко га буде пронашао. Почетком јуна, деца су примили у препорученој пошљици свој балон — спласнут, разуме се — и писмо од двојице француских подофицира из Сахаре у коме им јављају где су пронашли балон, желећи им у исто време успех у школи.

ДА ЛИ ЋЕ СЕ ПРАВИТИ АУТОМОБИЛИ ОД СТАКЛА

Благодарени новим својствима, стакло ће изгледа, постати материјал будућности. Али, већ данас се од њега израђују аутомобилске каросерије. Пол. Забави. 21 јуна маш. бр. 2 шахтови, прутови за пецање и разни предмети за личну и домаћу употребу. Основна сировина за производњу ових предмета није — како се то обично мисли — прозрачна, чиста и крпа маса. Ово је, у ствари, стаклено влакно које има много нових особина: типичност трајност и чврстину.

ДА ЗАМРАЧЕ НЕБО...

Амерички ваздухопловни центар објавио је да се изнад територије САД налази непрекидно у ваздуху, без обзира на доба дана, 11.000 авиона. У овај број урачунати су и војни авиони, затим путнички, транспортни и спортски.

Б Р Ж И

Двадесетједногодишњег америчког Принца Реја Нортон-а многи већ сад сматрају наследником великог Џеси Овенса и будућим најбржим човеком на свету. А ко зна да ли би овај рођени спринтер икад ступио на атлетску стазу да није — 1953 године — навукао на себе гнев једног полицајца.

Н а подијум, пред комитет за унапређење спорта у Окленду, у Калифорнији, изишао је човек средњих година, у униформи. Полицајац Џорџ Прескот позван је да из руку претседника комитета прими златну медаљу за спортске заслуге и бон у вредности од 500 долара за куповину у свим великим магацинима у граду. Одато је признање човеку који је открио највећу наду америчке лаке атлетике, младог Реја Нортон-а.

Чак му је одговарао равном мером. Бесан, полицајац је искочио из кола, али га младић није сачекао — побегао је низ улицу. Решен да га ухвати, Прескот се вратио у кола и дао гас. Прешли су тако једно 200 метара али раздаљина као да се није смањивала. Прескот је са запрепашћеном посматрао дечака како као стрела жури пред њим. Изненада, његово тело се извиле увис и нестало иза једне ограде високе близу метар и по.

Прескот се окренуо свом другу.

— Морамо наћи овог мангупа, — рекао је. — То је чудо од брзине!

— Не брини, — одговорио је овај. — Познајем га. Он учи у истој школи у којој и мој син.

Прескот се у младости ба-

ти. Тренирао је свакодневно под мојим надзором. Ти си рођени шампион.

Одговор је био неочекиван:

— Не, нећу долазити. Морам да учим. Сем тога... не волим да трчим.

Ту се наједном умешао Прескот.

— Вараш се! Трчаћеш, као што ти каже господин Винтер, или ћеш са мном имати посла. Још ниси кажњен за онај свој безобразлук. А кад и издржиш казну, нећу ти дати мира. Кажњаваћу те макар ништа не скривио... Размисли!

Од тога дана црни дечак је трчао и трчао. Постепено се развијао у шампиона. И постао је понос америчке лаке атлетике и „највећа светска нада на стази од 100 метара“.

Али, у једном је ипак остао при своме: није више хтео ни

од аутомобила

вио лаком атлетиком, и то баш трчањем. И већ сутрадан пошао је код свог пријатеља Бад Винтера атлетског тренера.

— Имам нешто за тебе, — казао му је. — Хајд' да видиш. Нећеш зажалити труд.

Пола сата касније били су у кући дечакових родитеља. Отуда су изишли заједно с „кривцем“ и одвели га на стадион Сан Хозе, где је постојала и атлетска стаза.

— Трчи! — рекао му је Винтер.

И са штопером у руци пратио је његове кораке.

Резултат је био изнад сваког очекивања. Винтер је био импресиониран.

— Слушај, младићу, — рекао је Нортону. — Од данас се нас двојица нећемо растаја-

да види Прескота. Јутио се на човека који га је натерао да се бави спортом који није волео...

Пошто му је предала златну медаљу, претседница комитета за унапређење спорта привукла је к себи изненађеног полицајца и пољубила га у образ. И рекла је повишеним гласом:

— Надамо се да смо поново добили Џеси Овенса. Ако тако буде, господине Прескоте, подићи ћемо вам споменик“.

Запљескале су хиљаде руку, међу њима и руке Реја Нортон-а, који је такође присуствовао свечаности. То је у исто време било измирење ове двојице људи: проналазача и откривеног.

Они су шестии

Двадесет шестог марта ове године пошла је једна швајцарска експедиција под вођством Вернера Стобла за Покры, у намери да се попне на снежни врх Долагаре, највиши на свету, досада још неосвојен. Већ пет експедиција вратило се обесхрабрено, Вернер Стобл ће покушати, у заједници са 11 шерпаса и 130 носача, да победи његове страхоте.

МАЛО СТАТИСТИКЕ

Објављена је ова занимљива статистика: у САД једна ливра (око пола килограма) меса из месарнице, у тренутку кад се нађе у рукама муштерије, претставља 28 минута и 9 секунди људског рада, док је у 1948 години иста количина меса изискивала рад од 39 минута и 9 секунди.

Сада се утроши 23 минута и 3 секунда рада до преласка једне ливре кафе у руке муштерије, док је пре десет година требало утрошити 23 минута и пет секунди.

Десет ливри кромпира — према истим подацима — изишћују у овој години рад од 17 минута и пет секунди, док је за исту количину у 1948 години било потребно 27 минута и 3 секунда.

ЛИМУН И МРАЗЕВИ

Да би утврдили које ће растине најбоље одолети мразевима, стручњаци са совјетске опитне станице Сочинска-ја оставили су и преко зиме необране плодове неколико врста лимунова. Неке врсте пропадале су већ на слабом мразевима, док су се друге показале издржљивије. Утврђено је да су плодови грепфрута (добити укрштањем лимуна и поморанџе) најотпорнији, док су мандарине најслабије подносиле зиму.

У шћи се некад...

Б удала хоће да преокрене астрономску науку! Али Свето писмо показује да је Исус Навин наредио Сунцу да стане, а не Земљи! Овако узвикује Мартин Лутер, циљајући на Коперника, зато што се овај усудио да тврди како је Сунце у средишту света, непокретно, док Земља са осталим планетама, кружи око њега, обрћући се притом око своје осовине.

Лутер се ту позива на оно место у Старом завету где се прича како су Јевреји предвођени Исусом Навином, напали пет аморејских царева код Гаваона, разбили их и почели гонити. И тада, пошто се ноћ примицала, а да би непријатеље потпуно уништио, Исус Навин повика: „Стани, Сунце, над Гаваоном и Месеце над долином Елонском!“ И Сунце послушно стаде на сред неба и ту остаде док Јевреји не обавише посао.

Било је и других разлога због којих људи некада нису веровали да се Земља окреће. Пошто би се Земља морала обрћати са запада на исток, и то великом брзином, ваздух би заостајао, те би стално дувао страховит ветар са истока на запад. Друго, кад би човек скочио право увис, Земља би му се, док је он у ваздуху, измакла испод ногу и он би пао западније од места са кога је скочио. Поред ових, псеудонаучних разлога, и поменути наивна старозаветна прича претстављала је озбиљну сметњу прихватању идеје о кретању Земље. Због тврдоглавог става католичке цркве, која је силом хтела да одбрани једну бесмислену причу из старорејског предања, вековима су забранили књиге у којима су биле заступљене Коперникове идеје, Галилеј је изведен пред инквизицију, а Руђер Бошковић нијесу одлучили да призна да се комете крећу око Сунца а не око Земље.

Сунце с десне стране

Године 610 пре наше ере сански краљ Нехос, владар XXVI

египатске династије, зажеleo је да сазна колико је његово царство, те нареди феничанским поморцима да оплове око њега. Они се отиснуше од египатске обале Црвеног Мора, прођоше кроз Арабски Залив, а затим, идући све даље на југ, дођоше до Рта Добре Наде, 21 век пре Дијаза и Васка да Гама. Бродећи уз атлантску обалу Африке, Феничани кроз Гибралтар уђоше у Средоземно Море и вратише се у Египат с друге стране. Ово путовање трајало је пуне три године, јер су путници, не могавши да понесу са собом довољно хране, застали на погодним местима, сејали жито, чекали да сазри, па тек онда кретали даље. Кад су се вратили с пута, преваливши више од 24.000 километара, Феничани су као нешто веома необично причали како им је, док су ишли око Африке, кад су били окренути западу Сунце било с десне стране. Грчки историчар Херодот, који ово наводи, додаје:

— Ја у то не верујем, а други како хоће. Зашто Херодот, а и многи други у старо време нису у ово веровали, кад је управо тај податак био најсигурнији доказ да је пловидба око Африке заиста обављена? У Херодотово време, а и касније, све до Дијаза, ниједан човек са северне Земљине полулопте није био прешао полулар, па зато није ни имао прилике да окренут западу види Сунце са своје десне стране (мисли се у подне). Осим тога, иако се размисљањем могло доћи до закључка да је феничански извештај тачан — наравно, ако се усвоји да је Земља лопта, — већина то није хтела прихватити јер није била уверена да Земља заиста има такав облик. А и они који су сматрали да је Земља лоптаста тврдо су веровали да је немогуће са северне стране прећи на њену јужну полулопту, зато што у жарком појасу, око полутара, ниједно живо биће не би могло опстати због претеране топлоте. Све ове сумње касније су оборене, али је за то требало

...није веровало

Распадање комета

Велики римски писац Сенека, кога је његов ученик Нерон натерао да изврши самоубиство, написао је једно одлично дело о природи, у коме опширно говори о кометама. Иако Сенека неке ствари веома тачно запажа и износи мишљења о кометама за која данас знамо да су исправна, он

дом комете коју је цео свет пажљиво посматрао, јер је проузроковао катастрофу и својом појавом изазвала потпање градова Хелике и Буре, прича како се она поделила на два небеска тела, што нико други сем њега не наводи. И заиста, ко би могао забележити тренутак кад се комета распа-

ла и поделила? И зашто, ако су је видели како се распала на два дела, нико није видео да је и постала од две звезде?...

Зашто Сенека не верује у истинитост Ефоровог казивања? У научном свету некада је владало уверење да су небеска тела вечна, божанске природе, да не могу пропасти нити се менати. Зато је Ефорово причање изгледало невероватно Сенеки и његовим савременицима, јер би, ако се прихвати као тачно, уздрмало основне науке.

Данас, међутим, можемо тврдити да је Ефор говорио истину. У кинеским аналима записано је да су се 896 године појавиле три комете, једна велика и две мале. „Оне би се час спајале, час раздвајале; ишле су једна за другом и кретале се према истоку; кретале су се три дана, па две мање несташе, а затим несташе и велика“. Према једном европском посматрачу, и 1348 године једна комета распала се у више делова, који су затим нестали. Има још оваквих појава, али су ретке. Кеплер је установио да се комета од 1618 године поделила на два дела, а слично се десило и са оном од 1652 године па и неким другим. Најзад, на очиглед модерних астронома, почетком 1846 године распала се комета звана Биела. Све дотле чак и међу астрономима било их је који нису веровали у ову могућност.

Живот у васнони

— Анаксагора је рекао да је Сунце усђана маса већа од Пелопонеза и дана Месецу има обитавалишта, брегова и долина. — Ово тврди Диоген Лаерт. Због оваквог учења, а и зато што је говорио да Сунце није божанство, Анаксагора је био осуђен на смрт и само захваљујући његовом ученику Пе-

риклу ова казна замењена је прогонством.

— Само будала може мислити да у бескрајном простору, на огромним и безбројним световима нема ничега до оне светлости коју видимо. Само ограничени човек може мислити да нема других створова, другог разума и других чула осим оних нама познатих.

Због ових речи Ђордано Бруно спаљен је на ломачи.

— Кад вам се рекне да је Месеца настањен, ви одмах замислите људе као што смо ми, па, ако сте мало теолог, ето пуно тешкоћа: Адамово постојство није се могло раширити до Месеца, нити створити у том крају колоније... Елем у теологији је негодно да постоје људи који нису Адамови потомци... [Примедба се, дакле, односи на људе на Месецу; али њу чине они којима се свиђа да на Месецу постовају људе. Што се мене тиче, ја их не мећем тамо; ја тамо стављам становнике који никако нису људи.]

Ограђујући се на овај начин, Фонтенел, који опширно расправља о животу на другим планетама, жели да избегне непријатности због тврђења у које многи нису могли веровати.

Већ у старо доба доста њих је сматрало да и ван наше Земље може бити живих бића, па и људи. Ксенофан је тврдио да на Месецу има становника, а стоици су расправљали о настањености Сунца. Платон и Лукреције прихватили су ову идеју, а Плутарх озбиљно разматра могућност живота на Месецу. Касније им се придружио Кардан, Кеплер и други, нарочито у прошлом веку. Али већина људи, углавном из религиозних разлога, није веровала да на оним сјајним колутима и тачкама који блистају на небу, вечним и непроменљивим ватрама, може бити живих бића. Та привилегија, сматрали су, резервисана је за средиште васионе, за Земљу.

Каг корњача болује од носталгије...

Многе животиње имају једну особину коју наука ни до данас није успела да објасни: са сигурношћу ће наћи пут до свог дома чак и кад је он стоти нама километара далеко. Вођене оним што се у недостатку тачног објашњења за ову појаву често назива „шестим чулом“, оне ће се вратити на место одакле су их силом одвели. Не питајући за правац, без ком-

паса, ушорно ће путовати данима, месецима, па и годинама, подносећи глад и умор. Та неодољива чежња за домом на рочице је јака код паса, мачака и коња. Познат је случај једног пса који се из Калифорније вратио својој кући у Бостону преваливши 4.500 километара. Стигао је толико измршавео да се срушио на кућном прагу.

Занимљиво је да од носталгије болују и корњаче, те тро-ме и наизглед тупе животиње. Код њих је тај нагон понекад толико јак да су способне на праве подвиге.

Једног дана неки стари сељак из степе Кару, у Јужној Африци, приметио је у близини своје куће једну корњачу. Према шарама на оклопу препознао је у њој корњачу коју је његов син, четрдесет година раније, однео са собом у град Дербен, на источној обали Јужне Африке, и која је, како му је син писао, нестала после два месеца. Корњачи је требало пуних четрдесет година да би превалила пут од Дербена до свог завичаја, дуг 900 километара.

слушај, пева сузу муши...

Сузу муши...

Ове необичне речи, које потсећају на једноставну музичку фразу из вергла-играчке, јапанске су и значе: цврчак чији глас звучи као звонце. Исто онако као што ми, због њеног пријатног цвркута, волимо канаринку, тако Јапанци ужива-

ју у нежном цврчању сузу мушија. Та јапанска „канаринка“ има шест ногу. Јапанци је држе у као перо лаким, малим кавезима обешеним на прозору. Испод кавеза, на прозорској дасци, обично се налази неколико патуљастих стабала или јапанска минијатурна башта — да цврчку буде лепше.

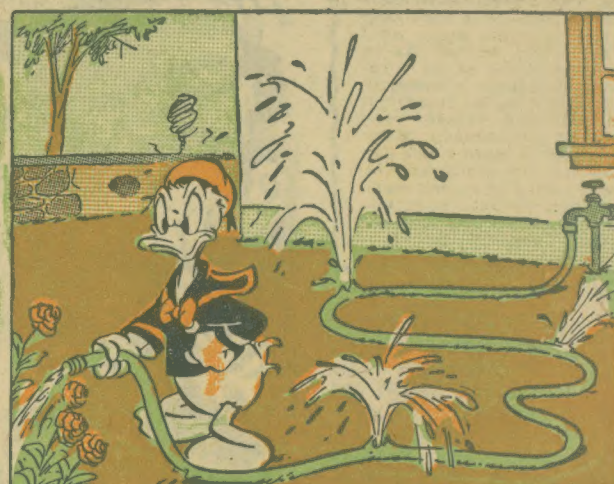
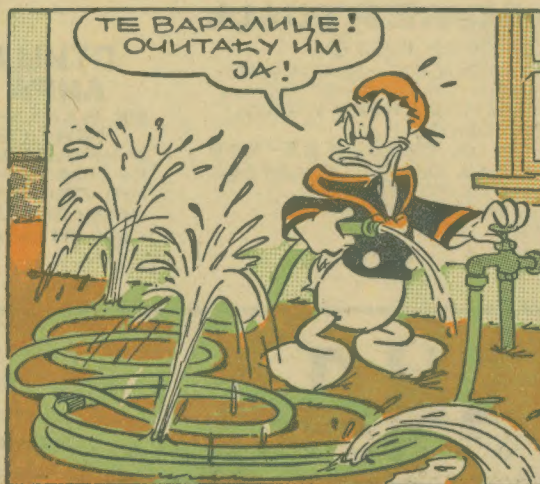
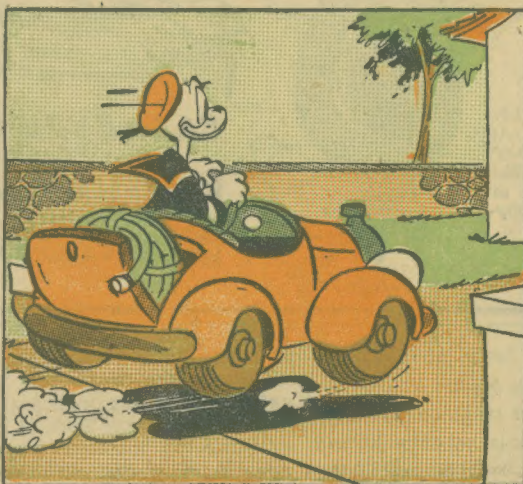
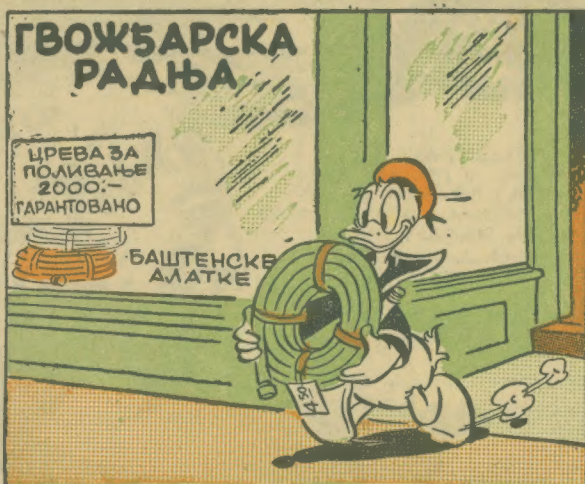
Шестонеге певаче хране бусовим изданцима или младим лишћем краставца. Кад поч-

не да се спушта вече, долази, лупкајући својим папучицама, најмлађа ћерка у породици — О Саки Сан — и односи кавез са сузу мушијем да би га окачила о неко дрво у башти, где ће вечерња роса освежити малог певача.

Јапанци верују да је сузу муши реинкарнација једног од њихових часних предака и да се сме држати у кући само једно лето и део јесени. Кад ли-ше почне да жути, мајка породице односи мали кавез у парк или у поље. Читава породица клекне у полукруг и га-да, својим нежним прстима, О Саки Сан отвара кавез. Сузу муши одлази у слободу.

Богатији Јапанци купују „племенитије“ цврчкове, то јест оне који нису ухваћени у пољу, већ су одгајени у нарочитим радњама, и држе их у уметнички израђеним кавезима од слоноваче. Једна врста тих племенитих цврчака зове се „прапорци“ јер њихова песма потсећа на звуке прапораца које Јапанци вешају коњима о седла. Друга једна врста зове се „јутарњи звончићи“, трећа — „златни ариш“.

За нас сви цврчкови цврче једнако. Међутим, јапанска деца могу одмах, према начину цврчања, да одреде врсту којој „певач“ припада.

ПРЕКО СНЕГА И ЛЕДА

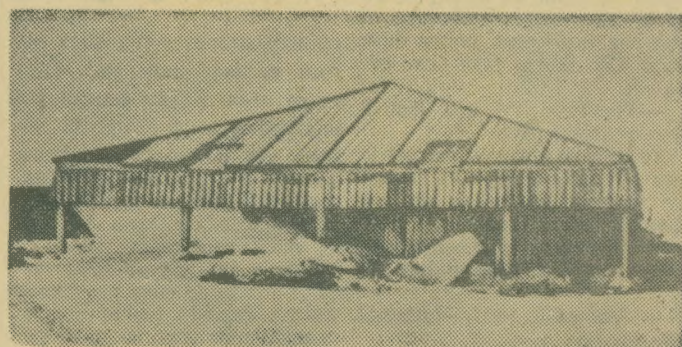
Почетком марта ове године, владају растојање између Восточне Вивијана Фукса и његовог екипу, пошто су прешли први део пута од 3.360 километара, поздравило је пуцањем и свирком 160 Новозеланђана и Американаца из антарктичке базе Мак Мурдо Сунд. Требало им је 99 дана да са-

владају растојање између Восточне Вивијана Фукса и његовог екипу, пошто су прешли први део пута од 3.360 километара, поздравило је пуцањем и свирком 160 Новозеланђана и Американаца из антарктичке базе Мак Мурдо Сунд. Требало им је 99 дана да са-

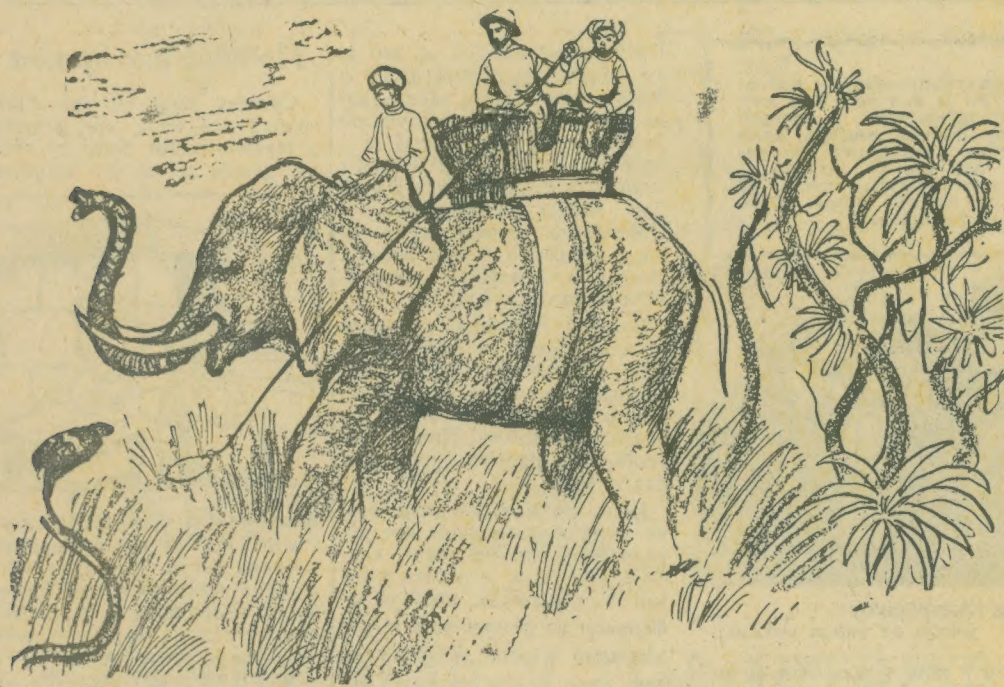
Моћ речи

Администрација Хајделбершког универзитета одбила је да плати једно огледало купљено за физиолошку лабораторију јер је у питању „ненаучан предмет“. Неколико дана касније она је одобрена исплату инструмента названог „рефлектор људског lika“. Уствари, то је било оно исто огледало.

Скотова кућица

Славни енглески истраживач Норвежанина Амундзена. При повратку Скот је изгубио живот кад се налазио на свега 20 километара од своје базе. Кућицу која се види на слици подигао је сам Скот на рту Хат Поинт.

ону ватру из очију леопарда који бесно режје и покушава да раскине мрежу у коју је ухваћен. Тим страхом, знам, ја плаћам свој данак дунгли.

Ухватио сам многе слонове, јагуаре, тигрове, носороге, прне пантере, али увек ми је био најстрашнији лов на краљевске кобре. Никад нећу заборавити један свој сусрет са овим опасним гмизавцем који се ипак срећно завршио.

Кренувши из Бангкока, стигао сам у село Суратани које се налазило у срцу непроходне прашуме. Насеље је било на дивном месту, крај обале реке пуне крокодила. Домороти су ме одмах упозорили на огромне краљевске кобре. Размишљао сам: примерак краљевске кобре продају по 200 долара. То је примамљива цена, али понекад може бити и цена ловчеве главе.

Околина Суратанија претстављала је прави земаљски рај за ловце. Кроз мрачне и

је баш оно упозорење домородаца да се у близини малог водопада налази гнездо једног пара краљевских кобри.

Овде сам упознао једног Швеђанина, рударског инжењера, и он ми се сам понудио да пође са мном у лов на кобре. Изјавили смо једног слона и у пратњи његовог водича и једног ловца из Суратанија пошлели смо у лов на кобре.

Чак ни у високој трави није их било тешко пронаћи. Чим су нас виделе, обе кобре су се усправиле, готово достижући висину човека. Прошли смо прво крај женке, јашући на слону. Уз помоћ једне пет метара дуге бамбусове мотке на чијем је врху била причвршћена покретна замка, без неке веће муке ухватили смо женку и стрпали је у нарочито за то припремљен џак. Тада пођосмо ка мужјаку.

То је била највећа краљевска кобра коју сам икад видео. Тело јој је било дужи од шест и по метара. Кад сам му примамљиво мотку, мужјак је муњевито отскочио у страну, избегао замку и одмах јуришао на нас. Пре него што сам се снашао, већ је био ујео слона за ногу. Тада је домородац-ловац из наше пратње хитро оклизују са леђа циновске животиње и зграбио змију за њену малу мишију главу, управо изнад црне кукуљице. Стрпали смо је у другу

торбу док је отров капав из њених зуба.

Слон је стајао тресући се целим телом. Гонич рече:

— Он је завршио.

— Глупост, — одговорио је Швеђанин, — кобрина ујед не може да убије тако велику и снажну животињу као што је слон.

— Он је завршио, — опет мирно одговори гонич и седе у траву чекајући.

Слон је стајао дрхтећи једно двадесетак минута, а тада се лагано спусти на колена предњих ногу, неколико пута мучко закрља и опружи се — мртав.

Ништа нам друго није преостало него да се вратимо у село. Гонич је ишао напред, пошто је овај крај пун змија. Тежак је то био пут кроз високу траву „земље кобри“, поготову што нам је стално у памети била смрт једног слона. Видели смо још неколико ових опасних змија, али оне су ишчезле у трави пре него што смо их могли ухватити замком. Шведанин је успео само да метком из пушке убије једну велику женку краљевске кобре дугу око пет метара која је насрнула на њега.

Кад смо се вратили у село, гоничу сам за изгубљеног слона платио осам хиљада тикала (око 400 долара). Овом приликом ништа нисам зарадио, али то је био мој најсрећнији повратак из лова.

Верујем да сам ја последњи од живих великих ловаца звери. Хватао сам гориле у Камеруну, орангутане на Борнеу, носороге у Индији, јагуаре у Јужној Америци и краљевске кобре у Сијаму. — Тако почиње своју животну причу Питер Рихајнер, неустрашиви ловац дивљих животиња.

— Досад сам ухватио преко сто двадесет слонова и мој плен возили су многи бродови у разне крајеве света. Али данас мислим да је то немогуће, и сумњам да ће се више икад поновити, јер прописи о резерватима, о хватању, извозу и увозу дивљих животиња — јачи су од нас ловаца. Пре петнаест година то је било другачије. Сваки млад човек који би нешто знао о дивљим животињама могао је да се отисне у тајанствене дунгле Амазона, да потражи пријатељство ратника изгубљених афричких племена или да с неким махараџом трага за брлогом тигрице у непроходним индиским прашумама, а да и не говорим о белом тигру који је као трофеј сан сваког ловца.

Још као дечак ловио сам мишце, жабе, змије, гуштере, даждевњаке, а уловио сам и

ЗЕМЉА КОБРИ

једну лисицу. За време свог боравка у Марсеју, Антверпену и Бенови, где ми је отац био са службом, куповао сам од морнара младунчад разних животиња коју су они доносили из тропских крајева. Али, чим бих успео да створим малу менаџерију, моја мајка би је поклонила неком зоолошком врту.

Кад сам напунио двадесет пет година, жељан авантура отиснуо сам се на море и пошао у Јужну Америку, а одакле у друге крајеве света. У току пет година прокрстарио сам непрегледне области скупљајући разне животиње — од отровних жаба до жирафа. У многим зоолошким вртovima данас живе звери с којима сам се некад у прашумама гледао бар за тренутак очи у очи.

Слушао сам и читао приче многих ловаца дивљих звери. За доброг ловца увек сам сматрао само оног који је осећао страх при сусрету са животињом, јер само дугим искуством могу се упознати све

опасности. Понекад, ноћу, кад се безбедан налазим у логору, тргнем се иза сна сав обливан знојем. Просто осетим канџе звери како ме кидају,

влажне честаре нечујно су се шуњали тигрови и црни леопарди, по дрвећу су скакали гибони и пузали питони. Али моју радозналост заголицило

Зожибљаји Бима и Бума

»ЗАЧАРАНА« ЛАЂИЦА

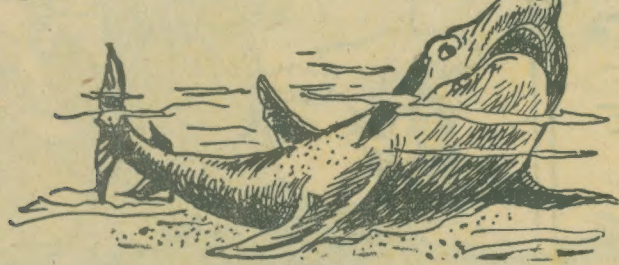
У својој малој моторној барци коју је сам начинио, Аустралијанац Х. С. Хаукс извезао се на море. Пошто је неко време крстарио пучином, решио је да се укотви и мало продрема. Недалеко од рта Цервис бацио је лангер, али он, уместо да се зареје у пешчано дно, нашао се у — устима једне гладне ајкуле. Прогутавши овај неукусан залог, немањ је појурила ка пучини вукући лађицу. Хаукс је био толико запрепаштен да умало није скочио у воду. Тек пошто су овако превалили неколико стотина метара, човек се снашао, извадио нож и пресекао конопца о коме је висно лангер. „Чаролија“ је одмах престала.

Колико је било Индијанаца за време Христифора Колумба?

Према проценама неких америчких научника, сматра се да је у доба кад је Колумбо открио Америку било 846.000 Индијанаца. Међутим, први званични попис америчког становништва потиче тек из 1790 године. Доцније, у XIX веку, било је 300.000 Индијанаца, који су живели по племенама и резерватима.

Можда је тачно

Алберт Гнат, чиновник осигуравајућег друштва, уловио је у Мијамију највећу рибу-сабљарку која је икад виђена — тако бар кажу стручњаци. Риба је била дугачка 4,55 метра. Гнат се борио с њом читаво два и по сата пре него што ју је извукао на обалу. Занимљиво је да се овај срећан ловац тек од недавно почео бавити риболовом.

Јевџин хеликоптер

Мали хеликоптер, назван „фоксхотер“, који је конструисао немачки инжењер Бад Франк, може да носи три особе и да развије брзину од 180

километара на сат. Машина има 135 коњских снага. Ако почне индустријска производња овог минијатурног хеликоптера, цена му вероватно неће прелазити 2,5 милиона динара.

Защо шћо је »свећ«

Мајка једног младог белог слона уинула је ових дана у Бурми, па се двадесет Бурманки добровољно јавило да својим млеком отхрани сирочу. Тако је ово младунче сада »збринато«. Познато је да се бели слон у Бурми сматра »светим«, а и иначе претставља велику реткост.

О бради у Парламенту

Једно необично питање нашло се пред норвешким Парламентом: да ли припадници армије могу да носе браду? На томе су се разлили норвешки министар народне одбране и врховно командно тело армије, па спор сада треба да реши Парламент у Ослу.

Веће очи од сјомака

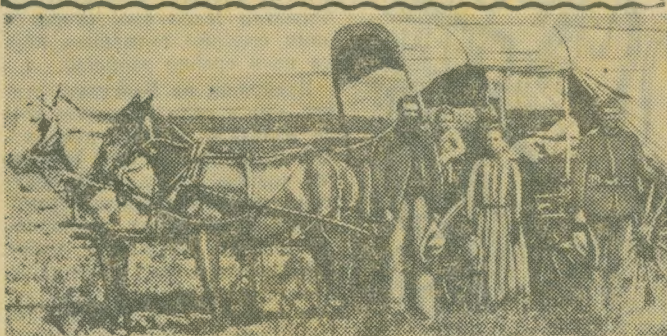

Овај мали халапљивац је мамбо ц, патуљаста мармозет из породице халапиде, најмањи мамбун на свету, у Америку га је из области Амазона донео Херман Девсон, уловник из Сан Франциска. Мамбу је за доручак довољна једна мала кришка банана, зрно грозња или омањи орах. Али он је као и све друге веће — очи су му веће од стомака, на слици га видимо како се ухватио у коштац са читавом бананом.

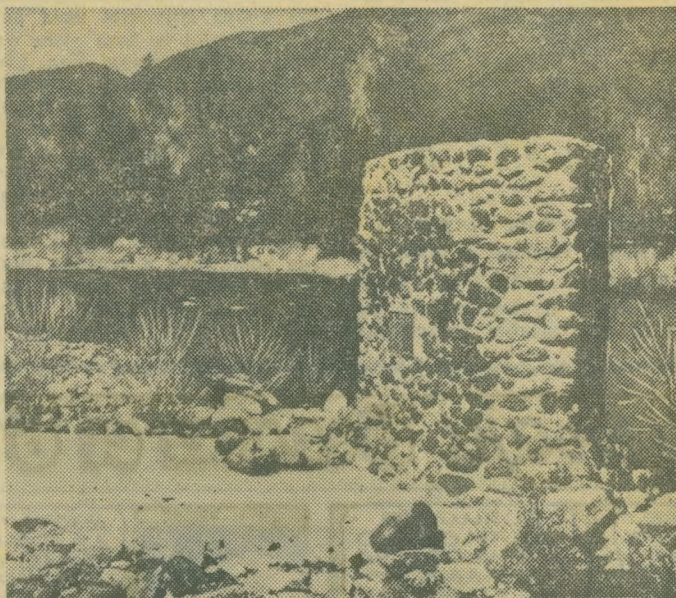
копачи

ЗЛАТА

Пре 110 година, у близини реке Сакраменто у Северној Америци пронађено је злато. То је био повод за највећу »златну грозницу« која је забележена у новијој историји. Из тих времена када су стотине хиљада људи јуриле преко прерија, пустиња и планинских ланаца, кроз Тексас и Мексико и око рта Хорна, журећи у обејану, златом богату земљу Калифорнију, остали су узбудљиви документи — дневници копача злата. Овде доносимо неколико извода из тих дневника.

Породица на путу за Калифорнију (Један од раних снимака)

Споменик на месту на коме је први пут пронађено злато

Вест да је у Калифорнији пронађен богат мајдан злата пронела се брзо преко пустиња и прерија. Са свих страна Америке појурили су ловци на срећу. Кола под арњевима која су звукли шестопрези почела су да образују праве конвоје који су имали један једини правац: Калифорнија.

Први такав »воз« који је прешао континент напустио је 11 марта 1849 године Индепенденс и после осамдесет и осам дана путовања под најтежим условима дошао до циља.

Један од људи који су водили овај конвој записао је тегобе с пута. Вилијам Џонсон, како се он звао, забележио је поред осталог и ове редове: „Неколико речи о нашем јеловнику. Печен хлеб и кришка сланине, кафа, и тако из дана у дан. Шећер и меласа које смо имали на почетку брзо су нестали...“

Данас смо ишли путем који је пресекала планинска бујица. Два пута смо газили воду. Велика стабла која је олуја оборила лежала су преко стазе којом смо морали проћи. Подизали смо точкове кола улажући последњу снагу. Али, видели смо да се с натовареним колима не може проћи. Испразнили смо их, подигли ко-

нопцима увис, а терет пренели на леђима мазги.

Поново смо пошли преко планинских врхова покривених снегом који сунце никад неће истопити...

Они који су међу првима стигли на циљ имали су још нечему и да се надају. Али не сви. Земљишта су била закупљена, златни рудници поседнути. Стечено право бранило се и отимало пушкама и револверима.

А са свих страна хрлили су ка Калифорнији све нови и нови трагачи за златом.

Многи од њих могли су још само да се упосле у рудницима других, бржих и срећнијих претходника. Из тих дана остале су и белешке једног копача злата по имену Данијела Вудса.

„Данас смо зарадили по двадесет долара сваки. Све више долазимо до сазнања да за постизање богатства у рудницима злата има исто толико изгледа колико да се човек обогати играјући на лутрији. Ниједан посао није тако неизвесан. Може се догодити да неки копач добије одличан терен и да при првим ударцима пијука за неколико дана, заради стотине и хиљаде долара, а да за то време искусни копачи не нађу ништа.“

Данас смо направили сваки само по три долара. Тежак по-

Интересовање за светско првенство у фудбалу

Стотине милиона људи интересују се за фудбалско првенство које се одиграва у Шведској. О току и исходима такмичења њих обавештавају 135 радио-станица и 15 телевизијских репортера. Биће снимљено 10.000 километара филма. Копије је поручило 250 телевизијских компанија.

слаби, одмарамо се — ако је то одмор кад човек легне у знојем натопљеном оделу, скине чизме и савије их уместо јастука под главу, умота се у ћебе на постељи од борових иглица, док изнад њега жмичу кају звезде на ведром небу. Пред јутро температура се мења и потребно је још ћебади. Ноге и руке новајлија су отечене и као одузете“.

Златна прозница је брзо прошла. Људи су увидели да их срећа неће послужити. Злата није било. Своју појуду за тим жутим металом многи су платили животом. Нишали су пробоји с простим крстачама без имена.

Неки су напуштали руднике и од копача злата претварали се у чуваре стада, каубоје. Много их је остало у самој Калифорнији; постали су фармери на земљи која је изванредно плодна. Тако су ипак, мада у другом виду, дошли до злата.

Од многих градова који су подизани у близини налазишта злата остале су рушевине и само још понека кућа — као успомена на златну прозницу од пре сто десет година.

»Гвоздене деде«

Данац Карл Андерсон, који има 82 године, остварио је под старост своју давнашњу жељу — да види стране земље. Он и његов сапутник, 65-годишњи Ларсон Ескилдсен, кренули су из Копенхагена на бициклима, па су преко Хамбурга, Брауншвајга, Гетингена, Вирцбурга, Нирнберга, Пасава и Линца стигли у Беч. Тако су за три недеље превалили 1.600 километара. Радозналим Бечлијама причали су о себи. Андерсон је удовац и има деветоро деце, 11 унучади и 3 праунучета. Његов друг Ескилдсен има жену, троје деце и шесторо унучади. „Гвоздене деде“, како су назвали ову двојицу, већ су се вратили у домовину, опет бициклом.

НЕЗГОДНО ЗА ИЗГОВОР

Није нимало чудно што су америчке власти замолиле досељеника из Грчке Аристотела Софокла Хараманкидено-пулоса да американизира своје име. Грк је и сам увидео да је његовим новим суграђанима тешко да изговарају овако дугачку реч, па је пристао да се у будуће зове Антони С. Харисон. Међутим, после неколико месеци поново је дошао у матични уред и затражио да му се врати његово раније име. Зачуђеним чиновницима објаснио је: „Знате, све моје муштерије су Грци и тешко им пада да изговоре име Харисон“.

ЕНГЛЕСКА — ИЗВОЗНИК ШПАГЕТА

— Наша земља не само што троши све више шпaгeтa, него их и производи и извози у многе европске земље, па чак и на Средњи Исток. — То је изјавио директор Британске индустрије макарона, напомињући да се енглеска производња шпaгeтa попела на 15.000 тона годишње.

Па ипак потрошња шпaгeтa по становнику у Британији далеко заостаје за италијанском. Енглец просечно троши 200 грама годишње, а Италијан — 35 килограма. Међутим, поред обичних, Енглези једу и један свој „специјалитет“: шпaгeтe у конзерви. „Тајмс“, који ово доноси, тврди да данас Енглези знају да справљају шпaгeтe исто тако добро као Наполитанци.

ДЕЧАЦИ УПРАВЉАЈУ ГРАДОМ

Општинска управа у Хаифи, у Израелу, уступила је за 24 сата управљање градом једној групи ученика од шеснаест и седамнаест година. Пошто су тај један дан провели у општини, вратили су се у своје школске клупе, али су претходно поднели неколико предлога који се тичу проблема омладине и васпитања.

НАЈМАЊИ И НАЈДУГОТРАЈНИЈИ ЧАСОВНИК

Прошло је већ 125 година откако је у центру швајцарске индустрије сатова у Сантјеу произведен први часовник. Тим поводом недавно је одржана велика прослава на којој су први пут приказана многа ремек-дела савремене швајцарске индустрије сатова.

Пажњу публике привукао је најмањи сат на свету, који је тежак само један грам. Осовина која покреће механизам тешка је десетохилеадити део грама, а цео сат састављен је од 74 минијатурна дегића и има 15 рубина. Часовник је осам пута мањи од коцке шећера, а 400 пута скупљи од одговарајуће тежине злата. Пет осовина здружених заједно нису дебље од човечије власи.

Друго ремек-дело приказано на прослави јесте часовник „Атмос“ чији механизам напајају енергијом и најмање атмосферске промене. Уствари, довољно је да се спољна температура промени за свега један степен па да се часовник аутоматски навије за рад од 48 часова. „Атмос“ се чисти и дотерује сваких 600 година!

Пошћис око браћа

Сумери, који су око 4.000 година пре наше ере живели у Месопотамији били су веома вешти и добри трговци.

Знали су чак и за трговачке уговоре које су им састављали писмени људи урезујући текстове у меку иловачу. Трговци су те уговоре потписивали помоћу ваљка од печене иловаче на којима се налазило њихово име, притискујући их на још влажну плочу »уговора«. Ти ваљци обично су се носили око врата.

Исцрпљивост из зоологије

Разгледајте пажљиво ових осам риба, па поред сваке напишите њено име. Верујемо да су вам познате, јер, уколико их све нисте видели, о њима сте учили у школи и гледали их на сликама. Ипак да бисте проверили своје одговоре дали смо на дну, у загради, њихове називе.

За оне који се не уздају толико у своје знање дајемо једну олакшицу. Набројаћемо азбучним редом имена ових риба, која онда треба распоредити где које спада. То су: ајкула, бргљун, јесетра, мурина, раја, сардела, тун, штука.

(Решење: 1) штука, 2) ајкула, 3) раја, 4) мурина, 5) јесетра, 6) бргљун, 7) сардела, 8) тун.)

тац писца Милана Милићевића звао се Јован; међутим, средње слово које је овај наш заслужни чо

век стављао између свог имена и презимена било је „Б“. Наиме, Милићевићевог оца у селу Рипњу селаци су звали Јован Бак, јер је био познат као писмен човек, а једно је време у селу вршио и учитељску дужност. Јован Бак је учествовао у Првом устанку, био је углавном у оној устаничкој војсци која се борила на Дрини и у западним деловима устаничке Србије. Оно мало своје школе изучио је пре Устанка у једном манастиру и ту је био као калуђерски ђак. После Другог устанка био је писар код гроцанског војводе, а онда се вратио у своје село где је мирно живео као селак. А године 1843, пошто у Рипњу није било другог учитеља, Јован Бак се прими да буде учитељ и то сасвим бесплатно, „тек од невоље, само да се с једном почне са школом“. Рипањ, који је 1813 године имао само четрдесет кућа, и тада се већ убрљао у велика села Шумадије, а када је Јован Бак отворио своју школу, био је једно од највећих у овом делу Србије. Рипањ је још и за време турског господства имао своју школу, и она је била смештена у кући доцније чувеног устаничког војводе Весе Чара-

Милан Ђ. Милићевић

пића. Било је то угледно и напредно село, а када је у Шумадији плануо устанак, међу првима су устали и селаци из села Рипња.

Чобанче очарано „великим градом“

Породица Милићевића пореклом је из Старог Влаха, где је била слободна кнежевина чувених кнезова Рашковића. Један од потомака Милићевића населио се у данашњем Рипњу. Од њега је потицао и Јован Бак. „Ја сам се родио, прича Милан Милићевић у својим Успоменама, у селу Рипњу у махали Брђани, а година се не зна тачно. Отац мој вељаше да је обично записивао на којој својој књизи дан, месец и годину кад му се које дете родило. Мисли да је тако записао и дан мојега рођења, али није знао на којој је то књизи. Међутим, ја сам, помажући се казивањем моје мајке, нашао да је дан мојега рођења био 4 јун 1831 године.“

Милан Милићевић своју прву младост провео је у родном селу, са осталим сеоским децом, идући уз овце као чобанин и слушајући све приче и песме које су у оно вре-

ме биле једина духовна храна српских селјака. Осим Рипња, његових шума, брда и пропанака, ливада и њива — за њега није постојао други лепши свет. И када је први пут дошао у Београд с једним својим братом, да би му помогао да дотерају јагњад на продају, а то је било 1845 године, он је био очаран „великим градом“, његовом чистоћом и лепотом, иако Београд тада није имао више од 20.000 становника, а по изгледу је још био готово сасвим турска варош. „Највише сам се чудно, причао је Милићевић касније, великој касарни на којој има безброј димњака. Знао сам да на једној кући треба један димњак, или највише два, а кућа с толико димњака била ми је нешто већоме необично.“

Кукњава се разлегла целим селом

Први Милићевићев учитељ био је његов отац, Јован Бак. На једној књизи, записано његовом руком, — каже се: „Заучи се Бак Милан Јовановић (Милићевић) 27 априла 1843 лета“. А када је свршио основну школу у свом родном селу Рипњу, нешто код оца и

код другог учитеља, Јован Бак је одлучио да свог сина пошаље на даље школовање, и то у београдску гимназију. Када је Јован Бак, стари устанички борац и један од наших првих, још увек сасвим скромних школских радника, донео ту пресудну одлуку за свог малог сина, настаде кукњава дуж целог Рипња, а највише у дому Милићевића. — „Милане, сине, — кукала је мајка — данас ми се наново откидаш, и руком показа свој појас — ама иди! Тебе зар тамо зове твоја срећа!“ И мајка брзину у плакање и стаде да љуби Милана. Отац га узе за руку, и готово отрже од ње, па се брзо упуту кроз шљиваре и потесе право према Београду.

Тако је Милан Милићевић напустио своје родно село и отишао у Београд на школовање. Писала се година 1846. После једног разреда гимназије, он је прешао у богословију, и завршио је после 4 године. Да је био бољег здравља, могао је да пође на даље богословске науке у Русију. И у гимназији и у богословији био је један од најбољих ђака, а када је завршио богословију он се примио учитељског места у Лешници — „варошци на десној страни речице истога имена, а на четврт сата од реке Дрине која раставља Босну од Србије“. Тако је почела, године 1850, педесетогодишња чиновничка каријера Милана Ђ. Милићевића, врло разнолика, која се развијала у распону од народног учитеља до државног саветника и обухватила све друштвене почасте које су се у тадашњој Србији могле да укажу једном културно-просветном раднику. Милан Ђ. Милићевић био је и претседник Српске академије наука, члан готово свих југословенских високих научних установа и друштава, а у многим и почасни. Међутим, он је био члан и многих страних научних друштава и примио је највише одликовања за свој рад на српској књизи.

Писањем је испунио свој век. Библиографија дела Милана Ђ. Милићевића је огромна. Он је радио на свим књижевним областима, на многим гранама националне науке, писао је трице, белешке и чланке по листовима, преводио и прерађивао стране преводе. Први пут се појавио у јавности 1851 године и отада није престајао да пише готово до последњег дана свог живота — 4 новембра 1908 године. Он је писањем испунио цео свој век. У своје време био је и признати књижевник, и сматран као један од најбољих међу Србима. О „Зимњим вечерима“ изразили су се врло ласкаво Ђура Даничић и Аугуст Шеноа, велики хрватски писац романа. Иско су белетристичка дела Милана Ђ. Милићевића у своје време била популарна међу српским читаоцима, она су данас сасвим заборављена и општи је суд да Милићевић није био уметнички приповедач, већ свуда и на сваком месту у првом реду скупљач грађе из живота српског народа. У тој области био је неуморан и врло заслужан не само за своје време, већ и за сва потоња времена.

Милан Ђ. Милићевић ванредно је добро познавао живот народа у Србији, његову прошлост и старине. Као чиновник, имао је прилике да неколико пута уздуж и попреко прокрстари Србију. И нико од њега није боље познавао Србију, њена насеља, природу и традиције појединих крајева. Он је кроз Србију свог времена путовао с дубоким интересовањем за све што је од опште народног значаја, што је требало, како је он сматрао, да се сачува за „вечна времена“. Он је кроз Србију путовао, бележио, записивао и на изворима тражио обавештења и сведочанства оних који су били учесници и сведоци великих догађаја нарочито у устанцима од 1804 — 1815 године. И у томе је велика заслуга Милана Ђ. Милићевића. Он је отео од заборава драгоцене податке који говоре о бурним догађајима у Србији с почетка овог века. Описао је Србију какву ју је он видео и затекао у другој половини прошлог века. Милићевић није био научник; у научним областима, које је неуморно обрађивао, био је само аматер. Али то не умањује вредност грађе коју је прикупио готово пола века.

коју је касније, што се тиче истакнутих људи у новијој српској прошлости, допунио „Поменик“. Ко воли прошлост своје земље, не може а да с дубоком љубављу и интересовањем не прочита ова два најважнија дела Милана Милићевића. Колико би дивних страница из српске прошлости заувек покрио мрак заборава да их за потомство није сачувао Милан Ђ. Милићевић. А то исто вреди и за његово велико дело „Живот Срба селјака“ (1868 — 1873), као и за све оне списе у којима је забележио и сачувао жива сведочанства о људима и догађајима из Првог и Другог устанка (Причање Петра Јокића, Карађорђевог буљбаше, „Карађорђе у говору и твору“, „Кнез Милош прича о себи“ и др.).

Милан Ђ. Милићевић није имао никаквог стручног образовања за свој многоструки рад из разних научних области на којима је радио. И због тога су му многи приговарали, па, штавише, настојали и да га исмеју.

На једној седници Академије наука Јован Ристић, краљевски намесник, упита га о његовој високој: „Немате ли ви, господине Милићевићу, каква начина да се попусти правнина што немате сведочанство о свршеном факултету?“ Милићевић је осетио оштрицу куда смера, насмејао се и одговорио: „Што сам свршио, свршио; што сам могао, могао. А сад ме оставите на миру.“

Када је умро, 4 новембра 1908, његова смрт је оплакана као тежак губитак на српском културном пољу, а његов рад је оцењен као ванредно знаменит и као прва српска енциклопедија. То је за своје време била јединствена књига, виша научна квалификација,

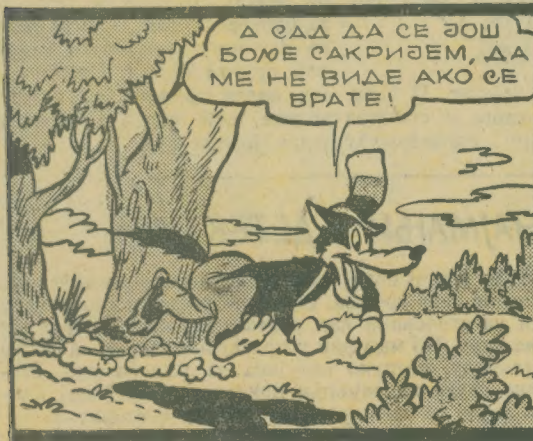
ЧАСОВИ УМЕСТО ГОДИНА

На најсевернијем делу света, у Сердр Скенфјерду на Гренланду, постављен је путоказ с неколико табла на којима је означено за колико се времена пређе раздалјина до неких градова. Пут за који је некада било потребно неколико месеци, па и година, сада се авионом пређе за неколико часова: Њујорк 6,20, Москва 8,50, Лос Анђелос 11,50, Токио 16,40 часова и тако даље.

ЗАНИМЉИВИ УГАО

Године 1701, сер Артур Овен, члан британског Парламента, прешао је на коњу од Велса до Лондона пут од 480 километара за мање од петнаест часова. То лудачко галопирање омогућило му је да приложи свој глас, који је данашњу династију довео на енглески престо. Пре његовог доласка број гласова био је 95:95. Да је коњ Артура Овена изгубио путем једну потковицу, ко зна ко би данас седео на енглеском престолу.

НАСТАВИТЕ СЕ

ХИЉАДИТА ПОБЕДА У

стрипоносног занатли

Екипа бушилаца нафте је завршила рад. Са уморним изразом задовољства после још једног мучног дана рада људи су се разликали кућама на одмор, уз звонко „лакуноћ“. А огромно новооткривено нафтоносно поље испод простране иранске пустиње и торња број 6 у Ахавазу лежало је мирно и чекало да људи жедни нафте дођу да је узму. Требао је издржати још само недељу две напорног рада па да црно, масно злато покуља.

Тај дан био је као и остали. До појаса наги људи низ чија су снажна плећа цурели поточићи зноја грчевито су држали сонду која се све дубље за-

помоћу страховите експлозије нитроглицерина гаси пожар као што чини пушач са палидрвцом пошто упали цигарету.

Само три дана после телефонског позива, пошто је преваљено 11.000 километара, Мајрон је пристио на место катастрофе. Са собом је довео тоне материјала. Нарочиту пажњу привлачио је његов оклопљени булдожер који је лично на какво праисториско чудовиште.

Пред обимом пустошења која је се пред њим указало Мај-

ривала у земљу. Затим је сврло на врху сонде замењено нарочитим ротативним судом који наноси на површину земље „мустре“ масне течности из различитих дубина, да би се у лабораторијама хемиском анализом одредио проценат и квалитет нафте.

Неочекивано се зачуо страховит крик. Човек који се налазио поред самог торња појурно је колико га ноге носе. Није прешао ни 50 метара а огромни пламен сукнуо је ка небу и осветлио пустињу до краја хоризонта. Челични торњак, тежак 620 тона заледујао се и полетео у ваздух као лист захваћен јесењим вихором. Стрпоштао се уз страховит тресак и ломљава. Чули су се јавци а крв помешана са нафтом обојила је сиво пустињско тло.

Тако је деветнаестог априла ове године избио највећи пожар у историји експлоатације нафте.

Два сата касније зазвонио је телефон у кући педесетогодишњег Американаца Мајрона Кенлија. Нико не би рекао да се иза смирености црта лица тог доброг оца породице и брижљивог домаћина крије најчувенији ватрогасач оваквих пожара на свету. Зову га „летећи ватрогасач“. Због позива из разних земаља он је у току последњих десет година дванаест пута направио пут око света. Чим изиђе пожар на нафтоносним пољима Макаранба, Бахреина или Парентиса чује се само једно име — Мајрон Кенли. Сви верују да је то човек који може да угаси чак и вулкан.

И Мајрон се сваки пут спушта у срце огњене стихије где

рон је први пут у животу слегао раменима и промуцао: „Ништа не обећавам“. Па ипак, одмах је преузео команду. Читава војска радника даноноћно је постављала нови нафтовод. Кроз њега је требало да протече хиљаде тона воде да би се охладио приступ жарништу. По сваку цену морао је бити раскршен приступ торњу број 6. Затим је од дизалица саграђен мост.

Цео тај огроман посао обављен је за шест дана и шест ноћи. Седмог дана Мајрон Кенли се упутио на бојиште. Био је блед. Први пут у животу осетио је страх. У свом азбестном оделу ступио је на жеравицу и убрзо се изгубио у облацима дима и загрљају огњених језика. Стигао је до самог отвора бушотине и ту поставио 250 килограма нитроглицерина. Одмах затим је појурно као махнит. Када су га угледали био је сив у лицу и дрхтао целим телом, али у углу усана могао се прочитати малаксали осмех победника. Убрзо се зачула страховита експлозија, јача од оне која је означила почетак пожара. За неколико десетина секунди пожар је био угашен. Нафта је спасена, али се са бушењем морало почети изнова.

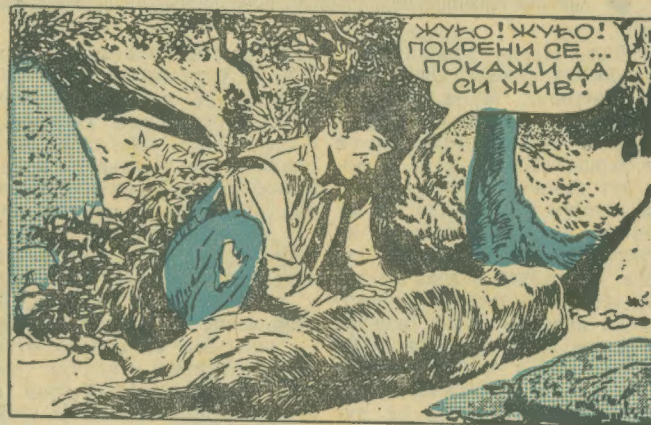
Палећи цигарету Мајрон је славио своју хиљаду пуну победу. Смешно се, јер је био срећан што је жив. Колико се пута само одлучивао да напусти свој смртоносни занат. Па ипак, одлука никако још није пала. Поред задовољства победника он је имао и друго: добро је знао да је најбоље плаћени радник на свету. За један сат — 150.000 франка.

Као код своје куће

После веома популарних биоскопа и ресторана „драјв-ин“ (у којима се може присуствовати приказивању филма или вечерати седећи за воланом свог аутомобила), у Америци су почеле да се појављују и телефонске говорнице са истим називом. Оне су тако „на дохват руке“ да возачи неосетано могу да телефонирају не напуштајући аутомобил. Познати аутомобилистички ас Хуан Мануел Фанфо дао је поводом тога веома потсмешљиву изјаву: „Конструкторима аутомобила преостаје још једино да у њих уграде и лавабо, па ће људи у најближој будућности моћи да живе на четири точка“.

СТАРИ ЖУКА

WALT DISNEY

Одела која се облаче...

С

вакако сте приметили да је декор за неку радњу на филму обично тако изабран да би се допао оку посматрача. Раскошан намештај, блештаво осветљење, чак бели телефони — све то треба да помогне гледаоцима да изиђу из монотоније свакодневног живота. Костими или одела глумца играју у томе још већу улогу. Настоји се да они буду што раскошнији и да се што чешће мењају. Израда тих многобројних костима ако је у питању историски филм није ни најмање једноставан посао.

Због тога и цртачи костима и сви они који раде на гардероби глумаца имају важну улогу у стварању сваког филма. Како ради цртач костима? Пре свега он мора да се добро упозна са сценаријем. Оделом указује на карактер, друштвени положај, године, особности и укус онога ко га носи. Због тога цртач мора да створи тачну слику сваке личности. Ако је у питању историски филм или чак само филм који се догађа почетком овог века, цртач мора по музејима и библиотекама да проучава цртеже и фотографије из времена у коме се радња догађа. На основу свега тога ствара се тек план. За носиоце главних улога праве се костими по мери. Историски су врло скупи. Специјалан крој изиску

...САМО ЈЕДАН ПУТ

је велике количине тканине, чипке, везове и накит, макар и лажан. Племићко одело из седамнаестог века стаје око 200.000 франака, а тоалета само једне дворске даме из пратње Марије Антоанете 250.000. За сваку хаљину Мартин Карол у филму „Да ми је причао о Версају“ утрошено је просечно 200.000 франака, а она их је у том филму понела неколико.

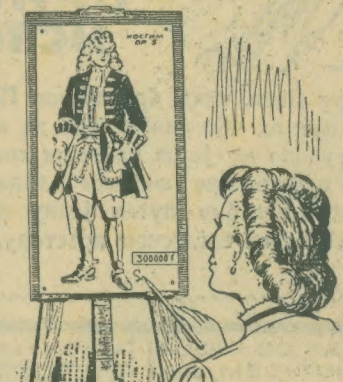
За статистице се костими прибирају са свих страна: иде се по радњама које позајмљују костиме да би се прибавно потребан број. За војничка одела обично од јаког платна плаћа се недељно око 3.000 франака, а за цивилна између 3.000 и 10.000. Међутим, снимање појединих филмова траје много дуже од једне недеље, па се и издаци за позајмљене костиме пену врло високо. Некад се погоди паушал на суму за све изнајмљене костиме. За филм „Михаило Строгов“ који је сниман у Југославији, било је потребно 2.000 руских одела. Ти костими су пребачени из Италије, где је баш у то време завршено снимање филма „Рат и мир“.

Али, позајмљени костими морају се и осигурати. Снимање

ван студија доводи до опасности да они буду оштећени или чак покрадени. Тако су козач-

ка одела за „Михаила Строгова“ била осигурана на 50 милиона франака.

За филмове из данашњег времена костими глумаца су много мањи проблем, а захте-

вају и мање издатке. И носиоци главних улога и статисти обично имају одговарајућу

гардеробу. Једино се набављају костими за полицајце, кондуктере аутобуса, болничарке и друге униформе. Међу статистима издваја се обично такозвана моденска бригада. То су боље плаћени статисти који имају већу гардеробу: фрак, црни и бели смокинг, многобројна одела за сваку прилику, ловачка и спортска одела.

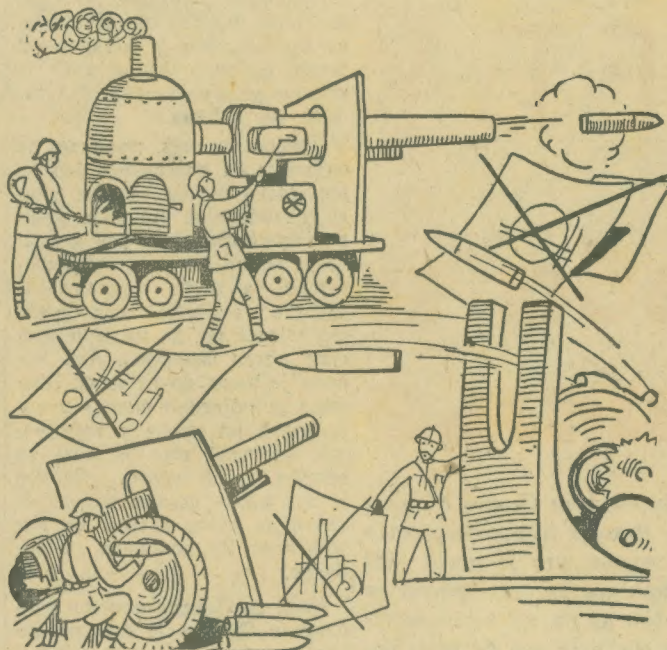
Чак и кад су сви костими савијени или позајмљени, бриге не престају. Тек кад се заврши снимање и кад се види како на платну изгледају глумци и глумице одевени у те костиме, може костимер да одахне. То нарочито важи за филмове у боји, јер се често дешава да боја неких скупоцених костима не изгледа лепо. Тада се такав костим замењује новим.

Чим је снимање филма завршено, овакав костим губи значај. Шивени по мери и за одређену улогу, они се ретко кад могу употребити у неком другом филму. Према томе, одела за која су издате велике суме носе се понекад један једини пут.

НАЈМАЊИ »ДЕТЕКТИВ«

Захваљујући једној новој електронској направи која није већа од половине зрна гротла, строго поверљиви списи могу се остављати на столу или у неакључаним фиокама а да их нико не чува. Тај мајушни ултразвучни апарат, са 19.200 трептаја у секунду, потпуно нечујних за људско ухо, одашље алармне звуке на најмањи покрет у заштићеној просторији. Ови звуци се региструју на табли у одељењу за чуваре, означавајући истовремено која је соба „нападнута“.

ДА ЛИ ЈЕ БАРУТ

заменљив у гранатама

Барут има веома широку примену, нарочито за војне сврхе — за израду бомби, граната, мина и разних врста муниције. Али, употреба барута за гранате и уопште муницију има и озбиљних мана, јер на разне начине неповољно утиче на само оруђе. Тако, на пример, приликом испаливања гранате настаје велики притисак барутних гасова на зидове цеви, због чега конструктори морају да их праве јако дебеле, а то итекако отежава њихову покретљивост. Поред тога, барут приликом експлозије развија високу температуру, која понекад достиже и 3.000 степени, а за топљење челика потребно је само 1.400!

Што се цев, ипак, не истопи, разлог је тај што ова температура траје врло кратко, тако да се сама цев не загреје толико да би се и челик топио. Али, већ после одређеног броја узастопно испаливања граната мора се прекинути гађање да би се цев охладила. Ти прекиди, наравно, могу бити судбоносни на бојном пољу, јер непријатељ не чека.

Употреба барута за гранате, напоследку, има и ту ману што производи јак пуцањ, па је лако открити и најзаклоњеније или најудаљеније оруђе.

Све су то били разлози да су конструктори још поодавно почели да размишљају о неким другим изворима енергије који би заменили барут у гранатама.

Први покушаји били су усмерени ка проналажењу пнеуматичке пушке и топова. И чим су пронађени, неки су већ узвикнули: „С барутом је свршено!“ Пнеуматичко оружје, међутим, није нашло свестрану примену. Разлог је сасвим прост: да би се добила неопходна енергија за неко оруђе, требало је претходно утрошити много већу енергију за компримирање ваздуха, пошто при испаливању добар део енергије бива неискоришћен. Због тога је та могућност убрзо одбачена.

Нису боље проишли ни покушаји да се барут замени паром, јер се показало да су уређаји за добијање паре исувише гломазни и сложени, тако да би уз свако оруђе требало да иде читав фабрика која би производила пару. А то би, бар за савремена схватања о вођењу рата, било немогуће и чак сасвим смешно.

Пошто је отпао и тај начин, неки конструктори дошли су на идеју да се зрно може избацивати помоћу такозване центрипеталне машине. Зрно би се поставило на плочу која се врло брзо окреће, услед чега би оно тежило да се одвоји од ње. То је, на први поглед, изгледало врло примамљиво, али се показало да је за окретање такве машине потребан и врло јак мотор. И још нешто: прецизност гађања из

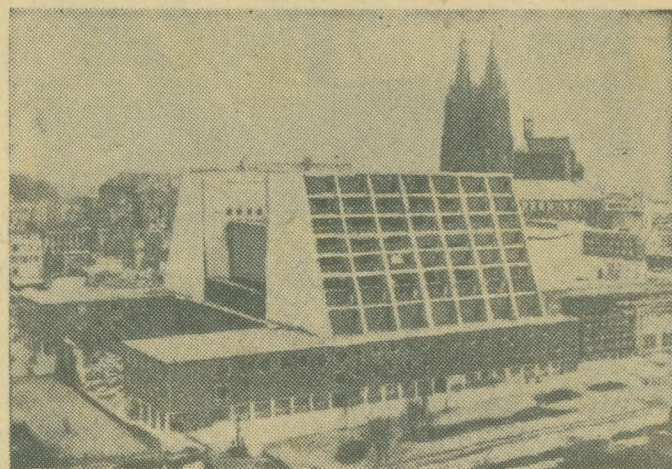
таквог механизма била би минимална, а и најмања нетачност у тренутку одвајања зрна од машине изазвала би велике погрешке у погађању циља.

Научници и конструктори прихватили су се још једног покушаја: да се барут замени електрицитетом. Французи су још пре неколико деценија конструисали једно такво електрично оруђе. Оно, истина, није употребљено ни у једној борби, али је проналазачима пошло за руком да из њега избаце зрно тешко 50 грама брзином од 200 метара у секунду. Притисак је био врло мали, температура у цеви незнатна, а звук се такође није ни чуо. Чак су запажене и неке друге позитивне особине. Зато су многи поверовали да је решење ту и да ће електрицитет моћи потпуно да замени барут. Али, ипак су се преварили.

За избацивање зрна, рецимо из топа калибра 76 мм, потребна је енергија од 113.000 килограм-метара за десетохитљави део секунда, а то одговара јачини од 350.000 коњских снага. Међутим, пошто енергија машине не може потпуно да се искористи, већ у најбољем случају свега 50%, значи да би за избацивање такве гранате било потребно око 500.000 коњских снага. А да би се добила та огромна енергија за кратко време, у електричној централи требало би инсталирати и специјалне сложене уређаје. Истина, постоји и друга могућност — да се продужи време дејства струје на зрно. То би се постигло једино ако би се продужила цев. Но, ово би довело до апсурда: да би се без великих тешкоћа избацило зрно из 76-милиметарског оруђа на даљину од 15 километара, била би потребна цев дуга 200 метара!

Из свих тих разлога васада је барут још остао незамењив у гранатама и муницији.

„Силос за културу“

Становници Келна, који су недавно подигнута зграда улиначе познати као људи који трамодерног стила никако не воле шалу, своје ново позориште назвали су „Силос за културу“. Истина, сада ова нарочито чувене катедрале.

Камјон за мучку

У Будесхајму, у Западној иде у резервоар-хладњачу ко-Немачкој, камјони обилазе домаћинства да би — помузли краве. Из апарата који обављају мучку преко цеви музе се 150 до 200 кржава.

Теледиригована локомотива

Недалеко од Москве успешно је испробана прва теледиригована локомотива на свету. Предности нове локомотиве леже у могућности знатног смањења особља и у много већој тачности и сигурности.

Мачка и папагај

Необично пријатељство које се недавно развило између једне мачке и малог папагаја одушевљава становнике енглеског градића Тофа. Мачка Кети, којој је тек неколико недеља, допушта несташном Пепију да јој се погне на леђа, па чак и на главу, и да је кљуца својим оштрим кљунићем. А кад јој његове „шале“ дозволе, она се накомстреша и стави да фрка — и то је све. Код њих нема зле мрви.

Дан за ово двоје пријатеља почиње заједничким доручком. Кад Пепи поједе све своје зрне, неће, скочи на Кетина леђа да би се почастіо качамаком и млеком из њене зделе.

Тужна беба

Беба-орангутан је тужна зато што је у сапуњавој води, црвене би волела да је у веселом друштву своје господарице.

ДВОСПРАТНИ ВАГОНИ

На железничкој прузи између немачких лука Бремена и Хамбурга пуштени су у саобраћај вагони на два спрата. Нова кола имају 150 седишта, док су досадашња имала само 75. Међутим, у случају потребе у овим двоспратним вагонима могу да се поставе седишта за 270 путника. У колима је добра вентилација, а свуда је уведено флуоресцентно осветљење. У купеима се налазе звучници преко којих се емитује музика, као и разна обавештења корисна за путнике (најављивање станица и слично).

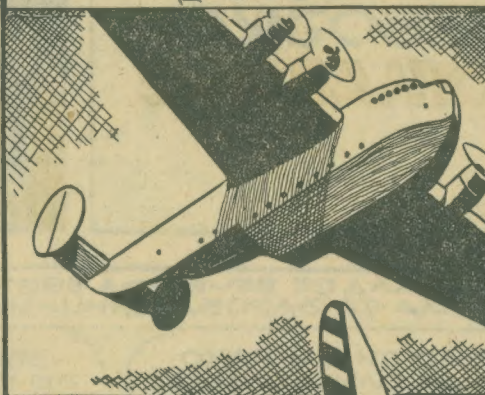
ХОРМОН ПРОТИВ ВИСОКОГ РАСТА

Прекомерно растење у висину које се примећује код неке девојке у пубертету касније се може зауставити. Ово је постигао др Чарлс Фрид из болнице Маунт Зион, у Сан Франциску. Он је двома девојчицама, код којих је запажен нарочито велик пораст костију, давао женски хормон естроген. У оба случаја растење је успорено а на пацијенткињама нису запажене никакве лоше последице.

WALT
Disney

ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

ГРАДЕ СЕ АВИОНИ СПОСОБНИ ДА ПРЕНОСЕ ВЕЉЕ ТОВАРЕ НА ВЕЉЕ ДАЛИНЕ...

САВРШЕНИЈИ ИНСТРУМЕНТИ ОМОГУЋИЛИ СУ ЛЕТОВЕ ПО КИШИ, КРОЗ ОБЛАКЕ. АВИОНИ СУ ПОСТАЛИ МОСТ ПРЕКО ОКЕАНА.

ВИНОВСКА КРИЛА! НИ 40 ГОДИНА НИЈЕ ПРОШЛО ОД ПРВОГ ЛЕТА БРАКЕ РАЈТ, А АВИОНИ СУ ДОБИЛИ КРИЛА ДУЖА НО ШТО ЈЕ ИЗНОСИО ТАЈ ЛЕТ.

А ТАЈ ЧИН ЈЕ БИО САМО ПРЕТЕЧА ОНИХ КОЈИ СУ ТЕК ИМАЛИ ДА ДОЂУ.

АВИЈАЦИЈА ЈЕ ИЗРАСЛА У ПРАВОГ ЧИНА!

ЧИНА КОЈИ ЈЕ ПРИВЕО РАТ КРАЈУ И ОГРОМНО ДОПРИНЕО, ЊЕГОВОМ ИСХОДУ.

НАСТАВИКЕ СЕ

ИЗМЕЂУ

неба и земље

вери, са отвореним двокрилним извиљачким авионом. Погледавши у небо угледао је транспортер како кружи. Не чекајући ни тренутка он упита свог пратиоца Џон Мек Катса:

— Имамо ли доста бензина за један кратак лет?

А онда отрча до најближег телефона и позва командну кулу.

— Шта се дешава са тим транспортером?

— О репу му виси неки падобранец, изгледа да је још жив.

— Узлетићу да видим да ли се ту нешто може урадити.

— Срећно!

Око малог извиљачког авиона већ се сакупила група војника који су Ловерију нудили своје тесак: „Отсеците му гуртне“ викали су.

Ловери упали мотор и већ следећег тренутка налазио се у ваздуху.

Високо горе Осипов се ледујао. Иако је транспортер летео најспорије што је могао 160 километара на сат, Осипову се чинило да би му ветар ишчупао обе руке ако би само покушао да се уз конопце падобрана успуже до репа авиона. Зато се сав склупчао држећи помоћни падобран чврсто стегнут уз стомак.

Осећао је како јаки каишеви главног падобрана пуцају један за другим. Грозничаво се надао да ће, пошто се сви прекину, помоћу другог падобрана успети да се спасе.

Лице и руке су му били у крви од конопаца који су га секли. Осећао је јаке болове у телу. Био је повређен. Али је ипак мислио: „Ово исувише дуго траје, желим да се свесрши и да спавам“.

Онда је одједном осетио страховит ударац. Опрезно је отворио очи. Право испред себе видео је крило неког авиона.

Поручник Ловери се врло пажљиво приближио падобранцу одоздо, али је нагли удар ветра одбацио авион који је крилом ударио несрећног Осипова по леђима.

Ловери се већ решавао да одустане од спасавања, јер би још једна оваква грешка убила падобранца. Када је Осипов приметио да се авион удаљава почео је да маше показујући да треба пресећи затегнуте конопце падобрана, јер је веровао да му је једини спас други падобран. Али Ловери је имао други план. Знацима је објаснио пилоту транспортера да пређе у вертикалан положај, што је овај уз велики напор успео. Осипов је сад високо главом на доле окачен за свега четири од провобитних 28 конопаца падобрана.

Када се Ловери поново приближио Осипову је био готово над самим задњим седиштем двоседа. А онда су чврсте руке извиљача зграбиле Осипова. Његово лебдење у ваздуху по сле пуна 33 минута било је најзад завршено. Али Осипов није могао да се увуче на седиште које је било само за једног човека. И док су се њих двојица грчевито држали, авион се, понесен јаком струјом ветра, пропео. Зачуо се тресак. Елиса извиљачког авиона је закачила део репа транспортера.

Са чуђењем Ловери закључи да и даље лети, као и транспортер иако му је било отсечено скоро седам сантиметара репа. Грчевито се држећи за извиљача, Осипов је лежао на авиону. Елиса је била пресекла конопце падобрана. Уз ванредне напоре Ловери је успео да спусти свој авион на земљу немоштено.

Срећан случај

Хемиско чишћење тканина откривено је, сасвим случајно, 1870 године у Марсеју. Један лучки радник пао је у буре с терпентинским уљем. Он сам, а и његови другови, били су

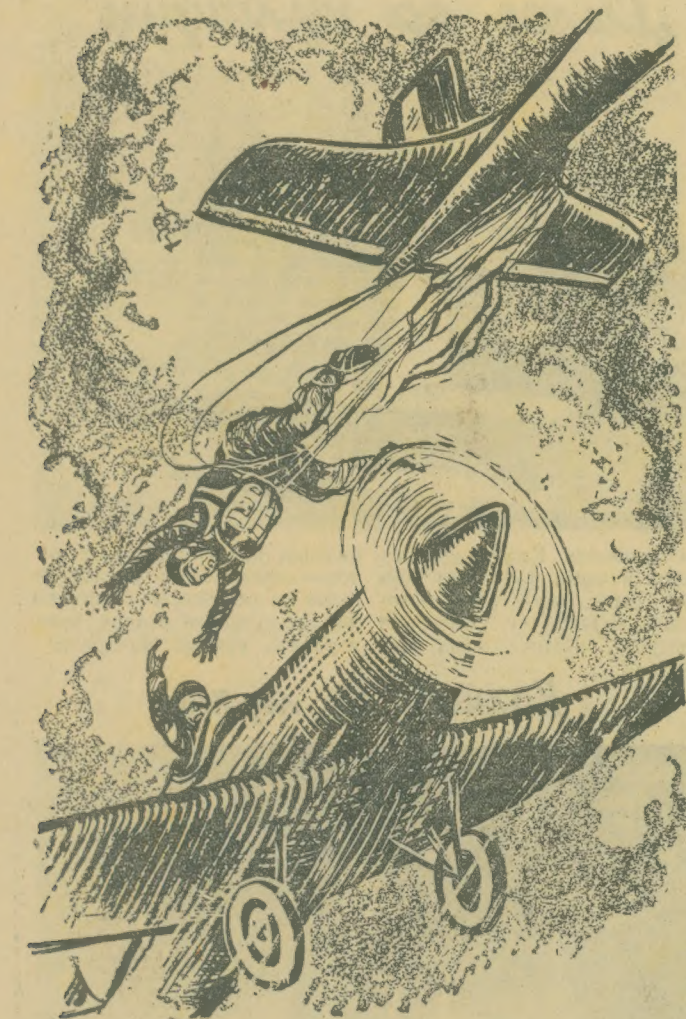
запањени кад су видели да је његово прљаво одело, на оним местима на којима је дошло у додир с терпентинским уљем, синуло од чистоће. Овај „проналазак“ брзо се раширио по читавом свету. Тек четрдесет година касније, терпентинско хемиско чишћење замењено је чишћењем помоћу бензола.

НАЈВИШЕ ЈЕДУ БОНБОНЕ

Западна Немачка држи светски рекорд у потрошњи бонбона: 3 килограма и 100 грама по становнику годишње. За њом долази Белгија са 2 килограма и 800 грама по становнику.

У ПОДНОЖЈУ ФУЦИЈАМЕ

У Јапану је почела сезона бербе чаја. Певајући пригодне песме, младе Јапанке беру лишће ове драгоцене ароматичне биљке на огромним плантажама чаја у подножју „свете“ планине Фуџијаме.

Вило је то једног сунчаног јунског јутра 1941 године. Група падобранаца тек је искочио из једног транспортног авиона америчког ваздухопловства. Пилот Харолд Џонсон весело је певушио неку песмицу очекујући да се последњи падобран, падобран вође групе, отвори па да се врати на аеродром.

Одједном му се командна палица истргла из руку и забила у стомак. Цео авион се затресао. Иако је удар био страховит, Џонсон је стегао зубе и покушао да поврати контролу над авионом. У првом тренутку није схватио шта се догађа. Изгледало му је да се нешто закачило за реп авиона што га вуче на доле. Борећи се да авион одржи хоризонтално помислио је да се вероватно падобран вође групе некако закачио за реп авиона.

За то време је потпоручник Валтер Осипов у несвести високо главом на доле на падобрану који се заплео за реп овог транспортера ДЦ-3.

Али он није био крив што се падобран отворио сувише рано. Уопште га није ни отварао, чак није ни искочио из авиона.

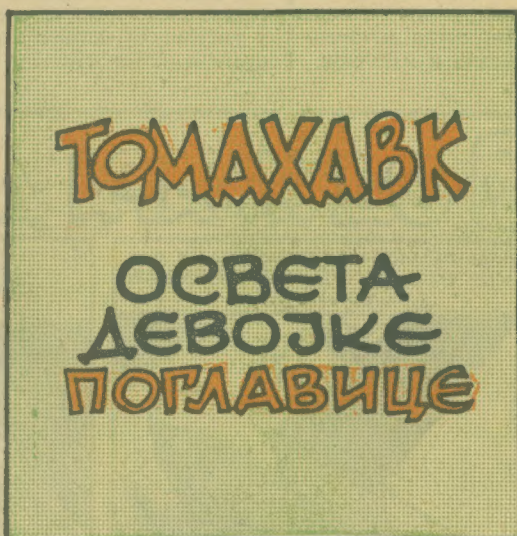
Осипов није био дуго у несвести, можда свега неколико минута или чак секунди. Када се повратио видео је да страховитом брзином лети кроз ваздух, док се све око њега окреће, врти и љуба. Присећао се шта је то могло бити. Пошто су сви његови људи искочили хтео је да из авиона пусти цилиндри са материјалом. Бацајући их у празнину мора да је некако случајно закачио ручицу за отварање падобрана тако да се он мало отворио, а ветар га је свакако захватио, свом снагом и извукао из авиона.

За падобранце се бирају не само храбри већ и људи јаким нерава. Осипов је чак и филозофирао: „Постоје две могућности — или ћу се извући или нећу,“ а онда је поново изгубио свест.

Пилот је за то време псовао и покушавао да одлучи шта да ради. У авиону није било радиотелеграфисте тако да није имао начина да успостави везу са аеродромом и пита за савет. Једино што је остајало било је да се спусти довољно ниско да би неко приметно шта се догађа.

Више пута је надлетао аеродром најниже што је са овим људским клатном на репу авиона могао. Али изгледало је да нико не обраћа пажњу. А бензина је било све мање, свега за још пола сата лета.

У Сан Дијегу људи су приметили авион који је стално

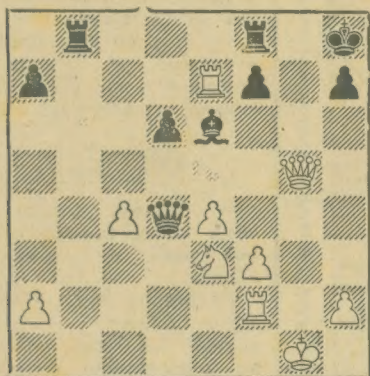

КРАЈ

Учимо шах XXIII

Дама је, то ви добро знате, најмоћнија фигура у шаху. Губитак те фигуре обично значи и губитак партије. Кажемо „обично“, јер тако не мора увек да буде. Сад ћете на једном примеру видети како је Светозар Глигорић оставио ту моћну фигуру на удару, претпустио је противнику и — победио.

У партији коју је на турниру у Хелсинкију, 1952 године, играо с немачким шахистом Тешнером, Глигорић је имао црне фигуре. После двадесет и четвртог погеза црног шаховског табла имала је овакав изглед:

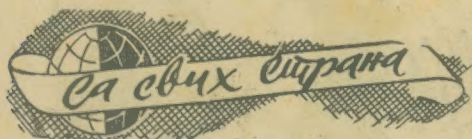

На потезу је био бели и он је ишао ошакачем на поље ц2 — напао је Глигорићеву даму. Место да оклони даму на неко неупрожено поље, што би одмах урадио онај ко није мајстор, Глигорић је дошао ловцем на поље х3 и — окончао борбу у своју корист.

Ако се поставите у положај белог, видећете и сами да вам је пораз неизбежан без обзира да ли ћете однети или не црну даму. Ако је однесете, црни долази топом на б1 и даје вам шах, односно, кад се ви законите топом, мат. Ако је не однесете, црни може да вас матира на исти начин топом или самом дамом која би дошла на поље д1.

Претпоставимо да бели, покушавајући да се спасе, не однесе даму, већ својом дамом направи потез г5—ц1. Црни ће му одмах дати шах топом са поља г8 и бели ће морати да иде краљем на х1. Црни затим носи дамом топа на пољу ф2 и — бели је опет изгубљен.

У следећој лекцији показаћемо вам како је ја Алехин, у једној од својих генијалних партија, поклонио даму овом противнику.

Утицај зрачења на човечја ткива

Досад су вршена успешна испитивања утицаја зрачења на животињска ткива, док се мало зна о дејству зрачења на ткива човека. Тек у последње време рађено је нешто у том правцу на Универзитету у Балтимору, у САД. Већ први резултати показују да је степен зрачења који штетно утиче на човечја ткива много нижи него што се досад мислило, а то се нарочито испољава на генима (наследним јединицама у човечјим оплодним ћелијама).

Снежана ће имати много „деце“

Није ове реч о јунакињи Гримова бајке, већ о вештачкој патки Снежани, о којој смо једном већ писали. Наше, пошто се електронска патка показала корисном за научно експериментисање, у Француској су одлучили да створе велико „гајилиште“ електронске живине. Зато ће се у месту Жиф-сир-Ивет начинити простор „кокошарник“, саздан од лабораторија у којима ће Снежана добити на хиљаде малих „пачића“.

Мачке алкохоличари

Ако се млеку дода 5 одсто алкохола, мачка га неће окусити. Ако је спустимо пред суд с другом храном и истовремено је изложимо малом електричном удару, нагло ће постати нервозна и плашиће се понуђене хране. Мачки која се налази у таквом стању научници су насилно сипали у уста млеко са алкохолом. Напета, она се није плашила ни суда с храном ни електричног удара.

Чим јој алкохол више није био непријатан, мачка га је пила све више, јер ју је ослобађао страха. Али кад је престала да прима електричне ударе, алкохол јој више није пријао и била је потпуно излечена.

Ако желимо да излечимо људе од алкохолизма, кажу стручњаци који су радили на овом експерименту, треба да пронађемо шта у човечјем животу претставља „електрични удар“ који га зони да пије.

Скупљање меда преко целе године

У Совјетском Савезу испитују могућност добијања меда преко целе године, тј. и онда кад нема цвећа из кога пчеле скупљају нектар. Научник М. Јурич успео је, после низа експеримената, да добије 85 врста меда дајући пчелама сокове од воћа и поврћа, синтетичке витамине и разне лекове, међу којима и кинин.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НЕВИДЉИВЕ ЗВЕЗДЕ

Има доста звезда које се не виде, али одашћу нарочите таласе. Њих су назвали радио-звездама. Прву овакву звезду открио је енглески физичар Џон Бостон у сарадњи са Стенлијем. Таласи које оне одашћу дужи су од светлосних, а могу да буду ухваћени помоћу апарата за прислушкивање као таласи бежичне телеграфје. До данас је откривено више од 2.000 радио-звезда.

Само веома мали број међу њима може да се види и фотографисе помоћу оптичког телескопа.

МЕРЕЊЕ БРЗИНЕ ВЕТРА ПОМОЋУ ТРЕПЕРЕЊА ЗВЕЗДА

Астрономи са универзитета у Пенсилванији испитују да ли „треперење“ звезда може да покаже брзину и правац неких ветрова на великим висинама. На томе највише раде др Вилијам Протеро и Вилијам Блиенштајн, уз помоћ великог броја других научника.

Помоћу осетљивих електронских апарата они мере брзе

промене у сјајности звезда, услед којих изгледа као да трепере, а истовремено посматрају таласе у којима се ова пулсирања збивају. Налази ће бити упоређени са извештајима метеоролога о брзини, правцу и висини ветрова изнад исте области и у исто време.

Ако би се утицај ветрова на треперење могао да сведе на извесно правило, истичу ови научници, онда би метеоролози могли да мере ветрове из горњих слојева „читањем“ сјаја, односно „треперења“ звезда. То би такође могло да пружи обавештења о кривудању струје односно ветра суперураганске снаге који јако утиче на ваздушни саобраћај на великим висинама.

Као што је одавно познато, „треперење“ звезда проузроковано је поремећајима негде у атмосфери. Оно настаје због тога што „таласи“ ваздуха различите густине пролазе између звезда и посматрача, те се добија утисак да звезда трепери, јер се светлосни зраци пролазећи кроз ваздушне слојеве различите густине неједнако ломе.

ПОСЛЕ ПРОБЕ...

Амерички лекар др Јозеф Милер испробао је на 300 слушената пасту за зубе која садржи флуорида и утврдио да се код њих за 42 одсто мање квари зуби него код оних који нису употребљавали ову пасту. Важност Милеровог закључка је утолико већа што се досад сматрало да флуоридна паста за зубе корисно делује само код деце.

ТРИ ПУТА СКУПЉЕ ОД ОРИГИНАЛА

Поновна израда авиона „Дух Сент Луиса“ за филмску верзију Линдберговог прелетања Атлантика стајала је три пута више од оригинала који је у своје време начињен за 10.580 долара.

ПОШТО СЕ ПОТОПЕ

После вишегодишњег испитивања, утврђено је да се првокласне цистерне за разне течности могу правити од трупаца црвеног кипариса који су се налазили у води и блату дужи времена. Досад се веровало да дрво више није за употребу ако се тако дуго налази под водом.

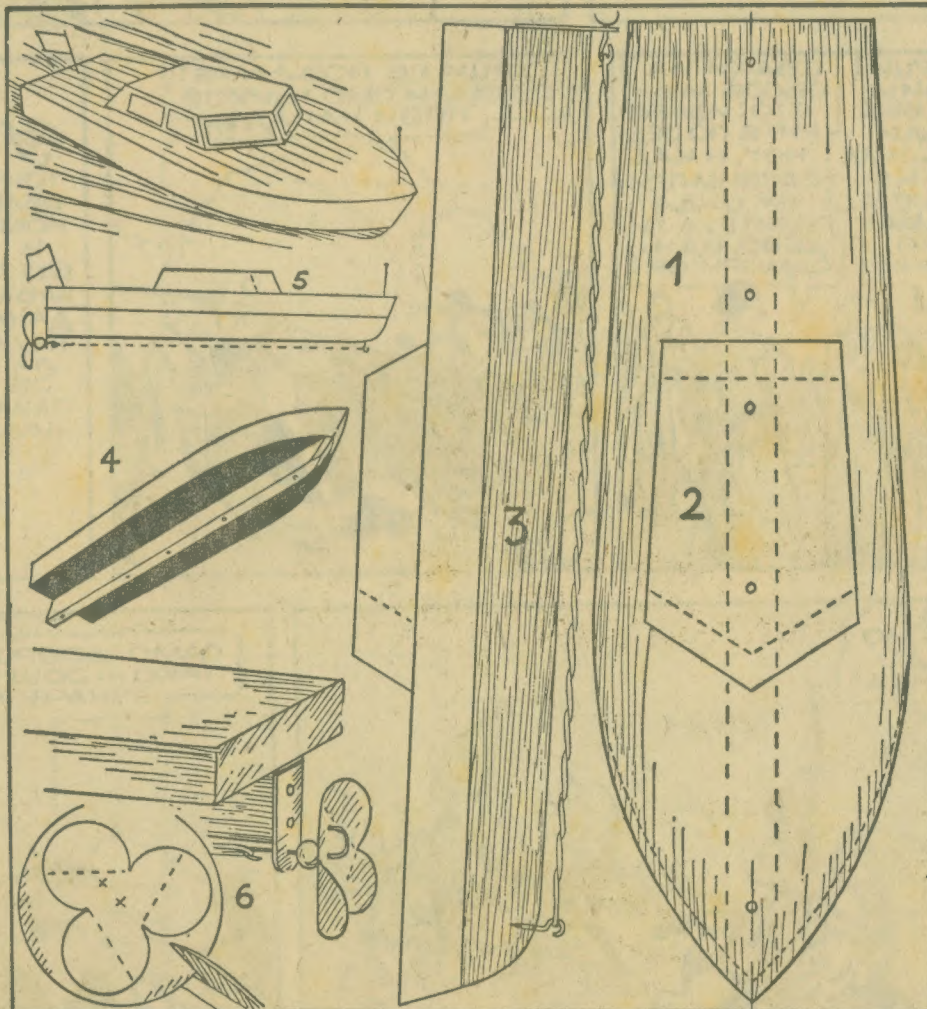
СПУТНИК НА КОШУЉИ

Колико су данас популарни вештачки Земљини сателити види се и по томе што су неке фабрике рубља почеле да израђују кошуље украшене њиховим цртежима. Тако је недавно једна индонезанска

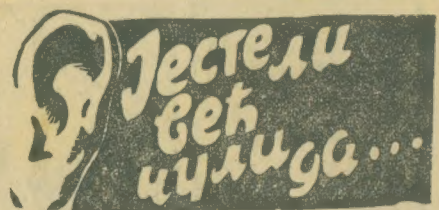
фабрика произвела и пустила у продају мушке кошуље са сликама и натписима „Спутник“.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ МОТОРНИ ЧАМАЦ

Наш моторни чамац састоји се из три комада: трупа, хрбата и кабине. Њих треба направити на једној дасци и изрезати тестером. Пошто се комади изрежу и углачају шмирглом-папиром, прикупљају се један за други. На слици 4 тачно се види како је хрбат причвршћен за труп. Кабина се мора сасећи косо: напред, позади и са стране. Тачкасте линије на слици 2 показују дужицу крова.

Слика 5 показује из чега је састављен мотор: под предњим делом хрбата налази се причвршћена кука, а позади иста таква кука али постављена водоравно. На слици 6 види се како се прави и поставља вијак од метала. Да би се вијак окретао, причвршћите га за металну жицу чији ће супротни крај бити повijen надолу, а између ње и предње куке затегнућете двоструку увијену гумицу.

... четвртог децембра 1893 године у Глазгову, у Саксонији, падао је тако кру

... године 1939 читаву Норвешку узбудио је један догађај невероватан за ову нордску земљу: у једном селу пронађен је — неписмен човек.

пан снег да је свака пахуљица имала 12 сантиметара у пречнику. Температура је тог дана износила 2,5 степена испод нуле.

... многи азиски народи, нарочито у Сибиру, гаје прави „култ медведа“, кога сматрају за божанство. На Сахалину крајем зиме улове младог медведа, кога хране девет месеци, да би га затим, пошто му одаду дужно поштовање, убили. Месо медведа служи за припремање го збе за читаво насеље.

... израчунато је да у маларичним крајевима један слепи миш прогута за једну ноћ онолико комараца колико је сам тежак.

... у Централној Африци живи једна нарочита врста слепих мишева. Ти слепи мишеви — утврђено

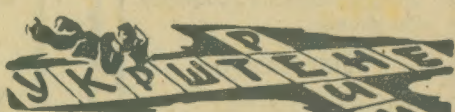
су случајеви кад је бамбусова трска израсла пола метра за десет часова.

... тиркиз, назив за драги камен плавозелене боје, добио је име по Турској, јер се дуго сматрало да се највећа налазишта тиркиза налазе у овој земљи. Уствари, тиркиз је у Европу стигао из Персије, а преко Турске.

... Алеутска Острва добила су, највероватније, своје име по речи из језика народа Чукчи: „алиат“, која значи „острво“.

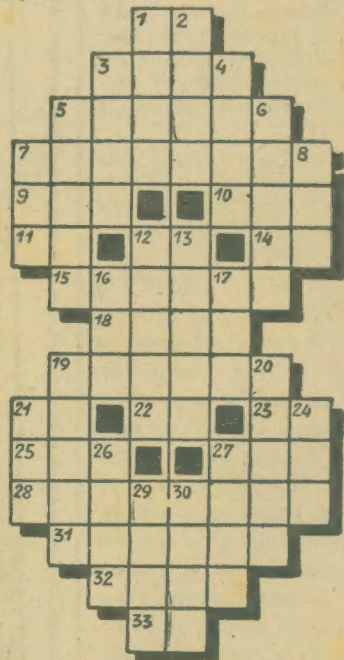

је дугим испитивањем — увек после јела чисте зубе ноктима својих шапица.

Водоравно: 1) домаћа животиња; 3) боја у картама; 5) нимфа потока и извора (грчки); 7) пустиња у Африци; 9) римски поздрав; 10) личност из Махабхарате; 11) хемиски знак за на тријум; 12) врста першунa; 14) свеза; 15) заобљени комадићи окамењене лаве; 18) појасеви земљишта; 19) рукавац Дунава; 21) слово латинице; 22) лична заменица; 23) два слова; 25) тибетанско говече; 27) стари феничански град; 28) чувени физичар и математичар, творац теорије релативитета; 31) новост; 32) вишегодишња зељаста биљка; 33) хемиски знак за баријум.

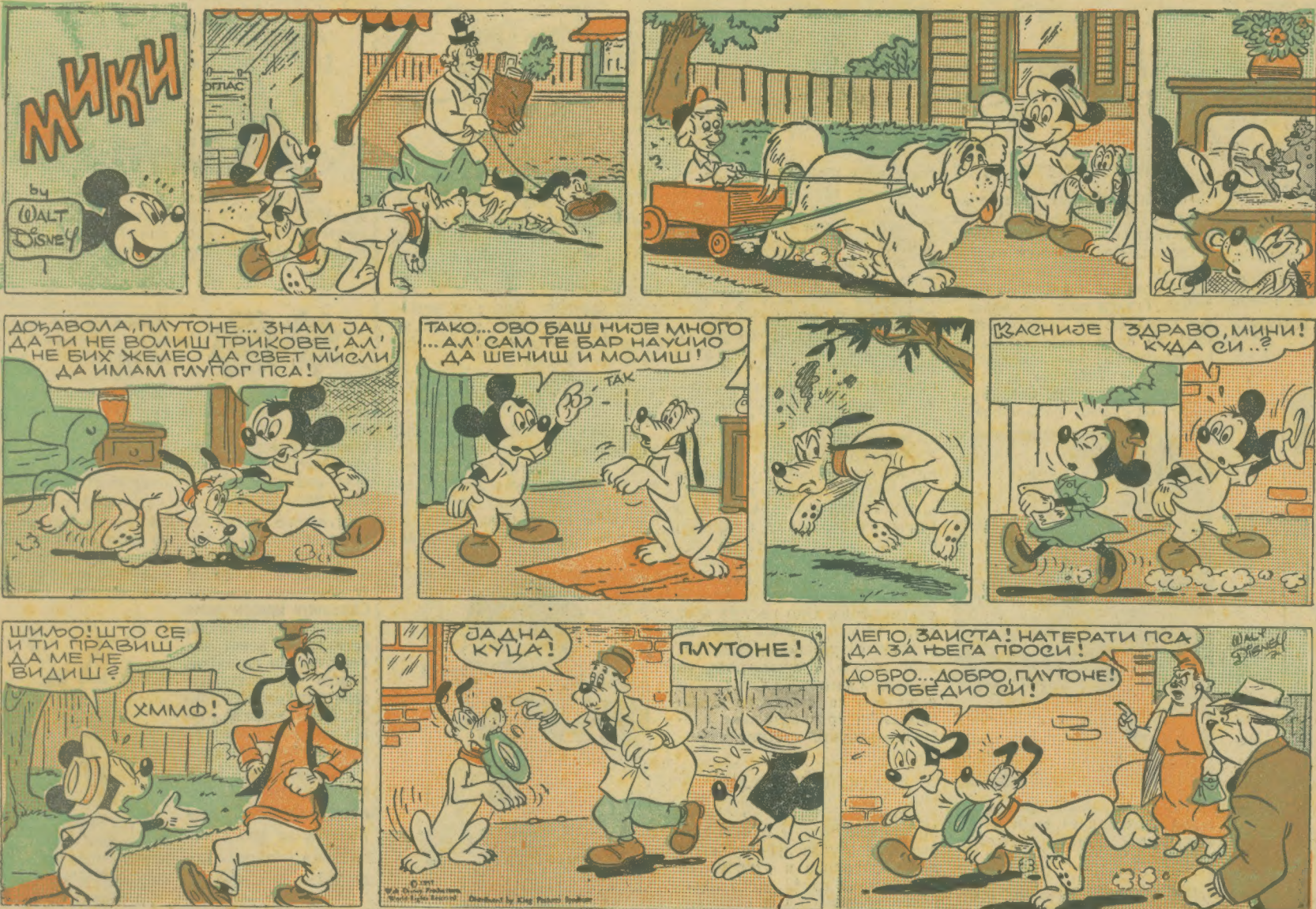
Усправно: 1) врста једрилице; 2) коштуњав плод; 3) место на Ламаншу; 4) веран; 5) цена за најам брода; 6) становници Арабије; 7) место у Француској; 8) црна креда; 12) популарна Ренакова историја уметности; 13) лек против маларије; 16) група од 24 скандинавска бога; 17) руски новач; 19) познати немачки пливач; 20) један континент; 21) врста сове; 24) болња; 28) стари град на Криту; 27) језеро у Африци; 29) немачки писац („Приче из класичне старине“); 30) наша река.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ибис; 5) Енрико; 7) Анди; 8) икс; 10) „Фауст“; 12) ат; 13) семе; 15) ро; 17) ликер; 19) Арг; 21) живо; 22) касани; 24) Јалу; 25) Ана; 27) анода; 28) ар; 30) нада; 32) ал; 34) нотар; 36) Нил; 38) нога; 39) камила; 41) боси.

Усправно: 1) Индус; 2) Брисел; 3) ин; 4) ски; 5) ена; 6) ока; 7) афера; 9) старо; 11) талина; 14) екипа; 16) оркан; 18) Евила; 20) талон; 22) Судан; 24) Јапан; 26) арапа; 28) Адонис; 31) атоли; 33) лик; 35) ага; 37) Лаб; 40) мо.

АЛА СУ ТО КОЛА!

Шилу купио тркачки аутомобил и дао се у луду журњаву. Уживао је да му се пролазници ди- ве како престиже друге аутомобиле. Тога јутра извезао се као обично, а пробудио се — у бол- ници. Погледао је око себе зачуђено и видео да у постели до његове ле- жи један црнац.

— Ала су то кола! — узвикнуо је Шилу за- двигнуто! — Кад пре- стигну у Африку!

ПРИЈАТЕЉ ЖИВОТИЊА

— Шилу, зашто си свом коњу толико скра- тило реп? — пита га Мики.

— Морао сам, — одго- вори Шилу. — Значи ваљда да сам изабран за председника друштва за заштиту животиња.

— Не знам какве то има везе...

— Има. Са овако крат- ким репом неће моћи да убија муве!

САМ ЈЕ КРИВ

Мики: Ух, што је вру- ћина! Има најмање три- десет степени у глади.

Шилу: А ко те тера да стојиш у глади?

ПИТАЊА ОДЈУБОРИ

Кад су погинула браћа Не- дићи у Првом устанку?
Ко су били ротници?
Шта је парик?
Кад је основана Академија дангубнијех?

ОДГОВОРИ:

БРАЋА НЕДИЋИ: Дам- њан и Глигорије били су хај- дучи и јунаци у Првом у- станку. Родом су из Осе- чине, у ваљевском крају. Као хајдучи истакали су се против турског зулума, а прослави- ли су се у боју код манасти- ра Чокешиње, 16 априла 1804 године. Они су, са мало дру- зова, примили борбу с Тур- цима и јуначки издржавали нападе. Кад су их ранили у ноге, Недићи су седели нест- ашли борбу, соколили дрве и пуцали све док нису поги- нули.

РОТНИЦИ, или како се у неким другим крајевима на- зивају присежници, били су у општинама, нарочито у Хр- ватском Приморју, општин- ски службеници који су вр- шили нижу полициску слу- жбу и помагали судијама у суђењу.

ПАРИК је у српским изво- рима Средњег века синоним за назив меропха, то јест земљорадника који је подло- жан властели.

АКАДЕМИЈА ДАНГУБ- НИЈЕХ, књижевно друштво у Дубровнику, основана је крајем 17 века. Ову акаде- мију основао је дубровачки књижевник Ђуро Матијевић, а председник јој је био Игњат Ворђић. Чланови су јој били многи културни Ду- бровчани. Циљ Академије дангубнијех био је рад на пречишћавању језика, а ње- ни чланови бавили су се по- ред тога и разним наукама: историјом, нумизматиком, правима итд. Академија дан- губнијех престала је да ради 1725 године.

ХАЈДУК СТАНКО

ПО РОМАНУ
Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

Дошла
је
1813
године
на
О
Гоми-
лали
су се
све
више
црни
обла-
ци

ТУРЦИ ЋЕ ПРЕКИ ДРИНУ!
ИМА ИХ ТОЛИКО КАО ДА
СУ СВИ УСТАЛИ ДА НАС
ПРЕПАЖЕ... МОРАЋЕМО
ДА ИХ ПРИЧЕКАМО НА
РАВЊУ... СУТРА СТИЖУ
ЈАКОВ И МИЛОШ! И ЂОР-
ЂЕ ЈЕ ЈАВИО ДА ЋЕ НАМ
ПОСЛАТИ ПОМОЋ!

ОВО
НИЈЕ
ШАРАМ-
ПОВ,
ОВО
ЈЕ
ГРАД
!

ШТО САМ МИСЛИО
— УРАДИО САМ...
САД ДА НАМ ДО-
ЋЕ ПОМОЋ... И
ЈОШ ДА НАБАВИ-
МО ДОВОЉНО
ХРАНЕ... НЕКА
ТЕ БРИГЕ
НИЈЕ!

ИДУ ТУРЦИ!
МИСЛИМ
ДА СУ ВЕК
ПРЕШЛИ
ДРИНУ... ИМА
ИХ КАО НА
ГОРИ ЛИСТА...
СТО ХИЛА-
ДА, КАКО
САМИ КА-
ЖУ!

СВАКИ НА
СВОЈЕ МЕ-
СТО! ИЗАБЕ-
РИТЕ ПО ЈЕД-
НОГ, И КАД
САСВИМ ПРИ-
ЋУ ОНДА
УДРИТЕ! А ТИ,
ДЕВО, ИДИ,
ОДМОРИ СЕ!

ТУРЦИ СЕ ПОВЛАЧЕ!
ОДБИЛИ СМО ЊИХОВ
ПРВИ НАПАД!

АКО ПОТРАЖЕ ОВАКО
ЈОШ ДВА
ДАНА, САВ
ЋЕ НАМ
БАРУТ ПО-
КИСНУТИ...

СВИ НА СВО-
ЈА МЕСТА!
ЕВО ТУРСKE
КОЊИЦЕ!

НАПРЕД!
ДА САТРЕМО
ОВО ГНЕЗДО
БУНТОВНИКА!

САМО ДОБРО НИШАНИ!
ТАКО... ЈОШ ЈЕДНОМ!
ЈУНАЧКИ САМО!

НАСТАВИКЕ СЕ